

Södertörns högskola | Institutionen för samhällsvetenskaper
Kandidatuppsats 15 hp | Journalistik | Höstterminen 2014

Genusaspekter eller partipolitik?

– Hur partiledarna framställdes i valrörelsen
innan riksdagsvalet 2014

Av: Hanna Egelrud och Janna Ekbrant
Handledare: Christian Andersson

Abstract

Syftet med den här uppsatsen är att undersöka huruvida det finns skillnader vad gäller utrymme och framställningen av partiledarna i *Aftonbladet*, *Dagens Nyheter*, *Expressen* och *Svenska Dagbladet* under en månad före det svenska riksdagsvalet 2014. Vi har också undersökt om skillnaderna beror på könstillhörighet eller partitillhörighet. Som grund för undersökningen ligger en kvantitativ innehållsanalys. Materialet består av 540 artiklar och 565 tillhörande bilder. Artiklarna är hämtade från Retriever Mediedatabas och kommer från ovan nämnda tidningar, de är publicerade från den 14 augusti till och med den 14 september 2014.

Resultaten visar att det finns skillnader i hur stort utrymme respektive partiledare får. Partiledarna för de största partierna får mest medieutrymme. Undersökningen visar att det även finns skillnader i framställningen. Åkesson framställs klart mest negativt, Schyman framställs mest positivt medan bilden av Löf i stor utsträckning är vinklad åt båda hållen. Vi har sett exempel på användandet av medielogik i framställningen och vad vi uppfattar som stereotyp framställning, till exempel att de kvinnliga partiledarna ler på bild i högre grad än sina manliga kollegor. Överlag är skillnaderna dock inte stora.

Nyckelord: valrörelsen 2014, genus, medielogik, partiledare, politik, medier

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Bakgrund, syfte och frågeställningar	2
2.1 Bakgrund	2
2.2 Syfte och frågeställningar	3
3. Teori och tidigare forskning	4
3.1 Nyhetsvärdering	4
3.2 Medielogik	5
3.3 Genusteori	5
3.4 Tidigare forskning	6
4. Material och metod	8
4.1 Metod	8
4.2 Urval och avgränsningar	9
4.3 Metodkritik	11
5. Resultat och analys	12
5.1 Utrymme i text	12
5.2 Utrymme i bilder	15
5.3 Som huvudaktör och dominerande på bild	17
5.4 Framställning i text	18
5.4.1 Positiv eller negativ vinkling	19
5.4.2 Gestaltning utifrån kön och personligt liv	21
5.4.3 Tjänstetitel eller inte	22
5.5 Framställning i bild	23
5.5.1 Intryck av bilder	23
5.5.2 Ansiktsuttryck	24
6. Slutsats	25
6.1 Björklund	25
6.2 Fridolin	26
6.3 Hägglund	27
6.4 Löfven	27

6.5 Lööf	29
6.6 Reinfeldt	30
6.7 Romson	31
6.8 Schyman	32
6.9 Sjöstedt	33
6.10 Åkesson	34
7. Diskussion och förslag till vidare forskning	36
7.1 Diskussion	36
7.2 Förslag till vidare forskning	37
Referenser	39
Bilagor	

1. Inledning

Valrörelsen till riksdagsvalet 2014 kom att präglas av flera olika frågor och särskilt jämställdhetsfrågan hamnade på agendan på ett sätt som den inte gjort tidigare med konkreta sakfrågor som föräldraförsäkringen, skärpt sexuallagstiftning och ojämställda löner. Det var också första gången ett parti som grundar hela sin politik på feminism hade en reell chans att komma in i riksdagen. Om jämställdhetsfrågans uppsving berodde på att den helt enkelt låg rätt i tiden eller om det var Feministiskt initiativ (FI) som med ett nytt grepp om valrörelsen med kampanjmetoder som homeparties och stort fokus på sociala medier satte den på kartan kan diskuteras. Säkert är att hos oss föddes ett intresse kring att undersöka hur den jämställda agendan såg ut i praktiken. Medierna är en stor del av många människors liv och det är därifrån de flesta får sin bild av politik. Medierna kan sägas ha ett demokratiskt uppdrag och därför föll valet på att undersöka dem. Vi ville undersöka hur mediebevakningen kring detta val egentligen hade sett ut. Hade den jämställda agendan nått även till redaktionerna eller porträtterades manliga och kvinnliga partiledare olika?

Att undersöka just denna valrörelse var självklart eftersom partierna var mitt uppe i den medan vi startade uppsatsarbetet. På så sätt kändes det aktuellt att undersöka mediebevakningen kring den eftersom någon undersökning om just denna valrörelse ännu inte hunnit göras av någon och det var även intressant för oss själva då valrörelsen låg färskt i minnet. Valet att undersöka partiledarna beror på att det är de som får mest medieutrymme. Det går också lätt att göra jämförelser mellan till exempel Miljöpartiets (MP) språkrör eller mellan jämnstora partier i alliansen som Folkpartiet (FP) och Centerpartiet (C) som har en manlig och en kvinnlig partiledare. Valet av medier föll på fyra storstadstidningar, *Aftonbladet*, *Dagens Nyheter*, *Expressen* och *Svenska Dagbladet*.

När det gäller uppsatsens disposition följer först i kapitel 2 en bakgrund till det vi valt att undersöka; valrörelser, mediebevakning och könsrepresentation. I samma kapitel förtydligas syfte och frågeställningar. I kapitel 3 redogör vi för den teoretiska ram som uppsatsen utgår ifrån och vad tidigare forskning kommit fram till. I kapitel 4 redogör vi för val av metod och material och därefter presenteras resultaten i kapitel 5. I kapitel 6 presenterar vi våra slutsatser och

besvarar våra forskningsfrågor. Uppsatsen avslutas med en slutdiskussion och förslag till vidare forskning i kapitel 7.

2. Bakgrund, syfte och frågeställningar

2.1 Bakgrund

Det har varit mycket politik i Sverige under det så kallade supervalåret¹ 2014. Vårt intryck är att politik är på dagordningen och att det finns ett stort intresse hos allmänheten. Ett tecken på det kan vara att *Aftonbladet* och *Expressen* började med partiledardebatter på webb-tv.

Valdeltagandet i Sverige har också ökat i varje val sedan 2002 (Valmyndigheten 2014).

FI fick – främst genom talespersonen Gudrun Schyman – stor medial uppmärksamhet under våren och sommaren 2014. De hade en framgångsrik valrörelse inför Europaparlamentsvalet under våren och i det valet fick de också sitt första parlamentariska mandat. Förmodligen var det just FI:s framgångar i Europaparlamentsvalet – och under sommaren låg FI på mellan tre och fyra procent även i opinionsundersökningar inför riksdagsvalet (se t.ex. Ipsos 2014:3) – som lyfte frågan om jämställdhet på agendan. Maria Rydhagen (2014:26-27) skrev i *Expressen*: ”I maj var de överallt och under Almedalsveckan kretsade det mesta kring Fi. Parti efter parti lade fram förslag för att flörta med FI-väljarna. Jämställdheten blev just – het.”. Plötsligt fanns frågan med bland väljarnas tio viktigaste frågor och var den enskilda fråga som partiledarna ägnade totalt mest tid åt i sina sommartal (Ipsos 2014:4, Brandel 2014:9). Jämställdheten lyftes både som konkreta sakfrågor – till exempel föräldraförsäkring och lika lön – men även som en fråga om maktstrukturer som på olika sätt genomsyrar samhället.

Att politiken i sig inte är jämställd vet vi redan. I den här undersökningen är endast tre av de tio undersökta partiledarna kvinnor, och av dem är det dessutom endast två som företräder riksdagspartier. Och samtidigt som valdeltagandet alltså ökar har andelen kvinnor som valts in i Sveriges riksdag minskat för andra riksdagsvalet i rad (Valmyndigheten 2014).

¹ Supervalår är ett begrepp som används när riksdagsval och europaparlamentsval inträffar samma år.

² Variablerna det rör sig om är storlek beträffande artikel och bild. De variabelvärden som avgjort mest tolkades olika var hel- och halvsida och i vår resultatpresentation har vi lagt båda under kategorin ”stora

Dessutom är journalisternas rapportering fortfarande långt ifrån jämställd. Trots att journalistkåren numera har en väldigt jämn könsrepresentation så visar forskning av Mia-Marie Hammarlin och Gunilla Jarlbro (2014:35-38) att nyhetssubjekten består av endast 32 procent kvinnor. Hammarlin och Jarlbro (2014:40-41) refererar även till en undersökning utförd av *Svenska Dagbladet* och Retriever, som visar att kvinnliga ministrar är mer osynliga än manliga. Enligt annan forskning av bland annat Maria Edström så är mediernas presentation av kvinnliga politiker och makthavare lika ojämsälld som representationen (2006). Som Hammarlin och Jarlbro (2014) påpekar är dessutom frågan om en jämn könsrepresentation – liksom all typ av representation – en fråga om demokrati. Kvinnor utgör drygt halva befolkningen i Sverige, liksom i de flesta av världens övriga länder.

Medieforskaren Kent Asp har ägnat 35 år åt att forska kring svenska valrörelser, men hans fokus har inte legat på frågor om jämställdhet utan på ifall mediernas eventuella partiskhet är skälig eller oskälig. Efter valrörelsen 2010 var en av Asps (2011:98-99) slutsatser att viss rapportering kring Socialdemokraternas (S) dåvarande partiledare Mona Sahlin var oskäligt partisk – till exempel *Expressen* bedrev vad som kom att kallas ”mosa Mona-kampanjen”. Det var långt ifrån första gången som mediedrev har lett till en kvinnlig politikers avgång och medierna blev också starkt kritiserade i efterhand.

Det kan förstås också vara så att framställningen av partiledarna i en valrörelse i högre grad beror på den politiska ideologin och inriktningen. Det skulle kunna vara så att någon partiledare får större eller mindre utrymme eller en mer vinklad rapportering än övriga beroende på sin partipolitiska tillhörighet.

2.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med den här uppsatsen är att undersöka hur partiledarna för riksdagspartierna samt talespersonen för FI framställdes i fyra rikstäckande tidningar månaden innan riksdagsvalet 2014. Undersökningen kommer att svara på vad det kan finnas för skillnader i framställningen, och vad de i så fall kan bero på.

De frågeställningar vi utgår från är:

1. Finns det några skillnader i hur ofta respektive partiledare förekommer och hur mycket utrymme de får i nyhetsartiklar i *Aftonbladet*, *Expressen*, *Svenska Dagbladet* och *Dagens Nyheter* under valrörelsen 14 augusti till 14 september 2014?
2. Finns det skillnader i hur medierna framställer partiledarna?

Den sistnämnda frågeställningen vill vi också bryta ner i två underfrågeställningar:

- 2a. Om så är fallet, finns det skillnader med avseende på hur medierna framställer manliga och kvinnliga partiledare och hur ser de skillnaderna i så fall ut?
- 2b. Om så är fallet, finns det skillnader med avseende på hur medierna framställer partiledare beroende på deras politik och hur ser de skillnaderna i så fall ut?

3. Teori och tidigare forskning

De teoretiska utgångspunkter som ligger till grund för vår uppsats är teorier om nyhetsvärdering och medielogik samt teorier om genus. De förstnämnda teoretiska perspektiven bygger till stor del på Jesper Strömbäcks *Makt, medier och samhälle* (2014). Genusteorin har vi i sin tur till större delen hämtat från Yvonne Hirdmans texter. Tidigare forskning går att finna hos till exempel Kent Asp, som efter varje valrörelse från 1979 till 2010 har gjort en undersökning om mediebevakningen. En del annan forskning samt avhandlingar och uppsatser kommer också att tas upp.

3.1 Nyhetsvärdering

Nyhetsvärdering handlar om hur olika nyheter värderas i det dagliga arbetet på redaktionerna. Det finns olika teorimodeller och studier som listar olika kriterier som är viktiga ur ett värderingssyfte för att en händelse ska bli en nyhet. Det kan vara närhet i tid och rum, negativitet, att det ska handla om elitnationer och elitaktörer eller att det ska finnas bra bilder till (Strömbäck 2014:162). Ju större överensstämmelse med de olika kriterierna en händelse har desto större chans att det blir en nyhet.

Nyhetsvärdering handlar inte om vad som i slutändan blir till nyheter och publiceras utan alltså om hur olika händelser värderas. Även om en händelse värderas högt behöver den inte bli en nyhet. Den process som leder fram till vad som faktiskt publiceras kallas *nyhetsurval* och ska inte förväxlas med *nyhetsvärdering* (Strömbäck 2014:158). Därmed inte sagt att det inte finns ett samband mellan de två; ofta publiceras händelser som också har ett högt nyhetsvärde. Utifrån vårt perspektiv blir det intressant att undersöka om nyhetsvärderingen står över genus och kön, det vill säga om kvinnliga och manliga partiledare förekommer i lika hög grad som en följd av sitt nyhetsvärde eller om kvinnliga partiledare får mindre utrymme på grund av sitt kön.

3.2 Medielogik

Medielogik är, liksom nyhetsvärdering, ett begrepp som syftar till att försöka förklara processerna bakom vad som blir en nyhet i medierna. Teorin om medielogik handlar mer om hur nyhetsmedierna själva väljer att forma en händelse till en nyhet. Även medielogiken finns i olika skepnader och teorier men går i princip ut på att de händelser som väljs ut och formas till nyheter ska passa mediets format, organisation, yrkesnormer och behov av uppmärksamhet. Som en del av medielogikens uttryck finns berättartekniker som syftar till att tillspetsa, förenkla, polarisera, konkretisera, personifiera, intensifiera och stereotypisera en händelse (Strömbäck 2009:130, Strömbäck 2014:162-163). Teorin om medielogiken visar på att en händelses objektiva egenskaper inte är avgörande för om det blir en nyhet eller inte utan snarare hur händelser kan formas om för att passa ett specifikt medium (Strömbäck 2009:130, Strömbäck 2014:163-164).

Det finns olika teorier och idéer kring medielogiken. Kent Asp (2014:186-188) kallar den nyhetslogik och ser den mer som en institution. Johannes Bjerling (2012:32) motsätter sig tanken att det ska finnas *en* logik för alla medier då olika medier har olika förutsättningar. Eftersom vi enbart har undersökt medier som ändå får sägas vara nära besläktade med varandra kommer vi att luta oss mot den förklaring av begreppet som görs av Strömbäck.

3.3 Genusteori

Begreppet genus kan sägas vara en social och kulturell konstruktion av kön. Inom vetenskapen används ofta ordet ”kön” om det biologiska könet medan ordet ”genus” används om det kön som är konstruerat (Fagerström & Nilson 2008:7). Rent praktiskt kan det innebära att vissa

egenskaper är socialt och kulturellt knutna till ett kön snarare än biologiskt. Hirdman påpekar att genus ska ses som flexibla tankesätt kring man och kvinna som skapar föreställningar och sociala praktiker (Hirdman 2004:116).

Ett annat begrepp vi tagit fasta på är genussystemet. Begreppets betydelse har vi hämtat från Yvonne Hirdmans teorier som hon lanserade i slutet av 1980-talet. Genussystemet förklaras som ett ordningssystem för kön som i sin tur är basen för andra sociala ordningar som politiska, sociala och ekonomiska (Hirdman 2004:116). Detta genussystem bygger på två principer där den första är dikotomi, ett isärhållande av könen, och den andra är hierarki, att mannen utgör norm. Inom vårt undersökningsområde blir det intressant att undersöka om det kan finnas ett genussystem i hur manliga och kvinnliga politiker framställs och hur ett isärhållande i sådana fall ser ut samt i vilken utsträckning mannen utgör norm.

3.4 Tidigare forskning

Sedan 1979 har Kent Asp undersökt mediebevakningen kring varje valrörelse. Asp undersöker radio, tv och storstadspress de fyra veckorna före varje val (Asp 2011:12-14). Från sina undersökningar har Asp kunnat dra upp ett antal olika teser. Något parti gynnas eller missgynnas alltid av medierna men det rör sig om olika partier från val till val. Ofta rapporterar de flesta medier ungefär likadant, det vill säga de gynnar eller missgynnar samma parti. Vidare spelar mediernas bild av partierna roll för valresultatet och slutligen bestäms inte bilden av partierna av medierna själva, utan i ett samspel mellan publik, journalister och politiker (Asp 2011:143-144).

En annan bok som rör valrörelser, och då särskilt valrörelsen 2006, som vi använt oss av är *Väljarna, partierna och medierna*. Boken har samlat olika undersökningar och studier som rör valrörelsen 2006. Resultaten visar bland annat att alliansen i betydligt högre grad än de rödgröna gestaltas som eniga och även att medielogiken i stor grad styr mediernas innehåll (Strömbäck 2009:140-141, 158-159).

En annan studie vi inspirerats av är *Kvinnor och män i offentlighetens ljus* (Hammarlin & Jarlbro 2014), som undersöker hur kvinnliga och manliga politiker framställs i medierna och om det finns skillnader i framställningen beroende på kön. Forskningsprojektet har fokuserat på tio

politiker och veckan efter att de blev utnämnda till partiledare. Av deras totala material på 691 artiklar handlade 64 procent om de manliga partiledarna. Annars går det inte att se några klara mönster beroende på kön eller att partiledare för de stora partierna skulle ha fått mer utrymme, enligt författarna. Männens får dock större artiklar, 83 procent av männens artiklar är en halv tidningssida eller mer jämfört mot kvinnornas 17 procent. När det gäller andelen negativa artiklar i studien är det ungefär lika utbrett bland manliga och kvinnliga partiledare (2014:41-43, 96).

Maria Edström har i sin avhandling *Tv-rummets eliter* undersökt hur män och kvinnor framställs i tv. Hennes undersökning visar att under den undersökta tidsperioden är två tredjedelar män av dem som syns i tv (2006:94-95). När hon går vidare till eliter visar undersökningen att 18 av de 23 elitpersoner som är mest förekommande under undersökningsperioden är män (2006:128-129). Edström ser dock i sitt material att det inte verkar finnas en intimisering, att politiker framställs utifrån sitt privatliv (2006:204). Edström refererar i sin avhandling till en studie av den brittiska statsvetaren Pippa Norris som menar att könsmärkningen av kvinnliga partiledare inte är framträdande i mediebevakningen, förutom när de tillträder posten som partiledare (Norris 1997, se Edström 2006:62-63). I en annan studie Edström gjort av kvinnliga eliter, *Mediebilden av kvinnliga chefer i svenskt näringsliv*, finner hon att kvinnliga ledare ofta porträtteras leende på bild (2002:23-25). Madeleine Kleberg bekräftar den bilden. Anledningen till att kvinnor i högre grad än män ler på bild kan ha flera bakomliggande orsaker, till exempel vad kvinnorna i fråga tror förväntas av dem eller fotografens föreställningar (Edström 2002:23-25, Kleberg 2006:8).

En avhandling skriven av Johannes Bjerling rör hur partiledarfokus har ökat över tid i medierna från 1979 till 2010. De hypoteser han ställer upp berör bland annat om personliga egenskaper har blivit viktigare i rapporteringen kring partiledare och om de omnämns i högre grad kring en privat sfär (Bjerling 2012:4-5). Bjerling kan inte se någon ökad trend mot personifiering av partiledarna men däremot omnämns de i högre grad som objekt än subjekt över tid (2012:165-166). Vidare nämns partiledarna mer beträffande sina personliga egenskaper, men en ökad fokusering på partiledarnas personliga liv kan inte hittas, enligt Bjerling (2012:192).

Linnea Heppling (2011) har skrivit en magisteruppsats som rör hur *Aftonbladet*, *Dagens Nyheter*, *Expressen* och *Svenska Dagbladet* porträtterade partiledarna på bild under valrörelsen 2010.

Uppsatsens slutsats är att medierna var vinklade till alliansens fördel. En kandidatuppsats handlar om samma valrörelse och samma tidningar men analyserar också texter. Uppsatsen undersöker huruvida medierna är partiska eller inte och kommer fram till att de är partiska (Liljefors Soffel & Westin 2011). En annan kandidatuppsats undersöker hur Annie Lööf och Jonas Sjöstedt skildrades kring tillträdet som partiledare för sina respektive partier. Uppsatsen utgår från ett genusteoretiskt perspektiv och fann att Lööf i högre grad gestaltades utifrån en privat sfär än Sjöstedt (Nelson 2013).

4. Material och metod

4.1 Metod

Eftersom vi för att besvara våra forskningsfrågor ville göra en undersökning med hänsyn till både frekvens, storleksmässigt utrymme och vinkling, av ett så stort material som möjligt, så var en kvantitativ innehållsanalys det som lämpade sig bäst. Det innebär att analysen är systematisk, intersubjektivitet och just kvantitativ, och där systematiken bygger på variablerna i kodschemat (Østbye 2004:213). Intersubjektivitet kan närmast ses som ett ideal och syftar till att undersökningen ska kunna göras om. Variabler är frågor som ställs till analysenheterna, vilka i vårt fall är artiklar (Nilsson 2010:119). I princip innebär det att om någon annan individ vill göra om vår undersökning så skulle den individen till att börja med göra samma urval som vi har gjort och sedan koda materialet på samma sätt som vi har gjort och komma fram till samma resultat (Nilsson 2010:126). Med tanke på det har vi försökt definiera vårt urval så tydligt som möjligt och även skrivit instruktioner till de variabler i kodschemat som kan vara föremål för tolkningar (se bilaga 2).

Den ursprungliga tanken med den här uppsatsen var att genomföra den kvantitativa innehållsanalysen för att sedan göra en kvalitativ analys av ett urval artiklar, cirka tjugo stycken. I slutändan blev dock både urvalsmaterialet och den kvantitativa analysen så pass omfattande att tiden helt enkelt inte räckte till.

Det ursprungliga kodschemat testades flera gånger för att försäkra att det hade hög reliabilitet (tillförlitlighet) och tillämpbarhet, alltså att variablerna var relevanta och att värdena

överensstämde med materialet. Utifrån testerna gjordes tillägg och ändringar i variablerna tills de fungerade som önskat. Materialet delades också upp efter datum i stället för efter tidning, detta för att undvika eventuella systematiska fel beroende på medium (Nilsson 2010:146-147).

Det slutgiltiga kodschemat (se bilaga 1) består av 66 variabler för texterna och 25 stycken för varje bild. I det ursprungliga kodschemat fanns endast variabler för huvudbild och andrabild, men vi insåg snabbt att vi på det sättet tappade många bilder – många artiklar hade fem eller fler bilder. Det löstes genom att de 25 sista variablerna, som enbart rör bild, upprepas för varje bild. Många av variablerna rör rena faktauppgifter som tidning, datum, kön på reporter och vem som förekommer på en bild, medan andra handlar om intryck av text och bild. Till exempel har vi variabler för intryck – positivt, negativt eller neutralt – av partiledare, bild samt artikeln som helhet. I vår kodinstruktion har vi definierat de variabler som handlar om framställning med hjälp av bland annat värdeladdade ord och starkt vinklade rubriker (se bilaga 2). Vi har till exempel, liksom Asp (2011:41), utgått från att det är negativt att få kritik eller framställas i en konfliktsituation och positivt att få komma till tals oemotsagd.

Under arbetet med att konstruera ett kodschema hämtades både inspiration och variabler från tidigare arbeten. Från magisteruppsatsen *Parti(ska) bilder* (Heppling 2011:50-51) hämtades variablerna för uttryck på bild; ler, skrattar, arg, allvarlig, neutral eller grimas. Från samma uppsats hämtades inspiration från variablerna ”miljö där bilden är tagen” och ”typ av bild”, även om de efter ett par tester slogs ihop till en variabel ”typ/miljö” och vissa värden togs bort. Begreppen könsmärkning och privat sfär har hämtats från *Kvinnor och män i offentlighetens ljus* (Hammarlin & Jarlbro 2014:102). Från *Mediernas prestationer och betydelse* (Asp 2011:44) har vi lånat begreppen agerande och omtalad aktör. När det gäller kodschemat har vi hela tiden haft fokus på att variablerna ska ha hög validitet (giltighet), det vill säga utifrån vårt kodschema ska vi kunna svara på våra forskningsfrågor.

4.2 Urval och avgränsningar

Undersökningens analysenheter består av redaktionell text från *Aftonbladet*, *Dagens Nyheter*, *Expressen* och *Svenska Dagbladet*. Urvalet har gjorts baserat på att de är rikstäckande nyhetstidningar med stor upplaga. Att de har stor spridning innebär att många människor har

möjlighet att nås av dem. Tidningarna har dessutom olika politisk inriktning; *Aftonbladet* är obunden socialdemokrat, *Dagens Nyheter* oberoende liberal, *Expressen* obunden liberal och *Svenska Dagbladet* obunden moderat. Även om fokus i undersökningen ligger på framställning utifrån kön, så tittar vi även på om texterna är vinklade utifrån partiledarens politiska tillhörighet och då är det naturligtvis en fördel att tidningarna representerar olika partipreferenser.

Eftersom undersökningen behandlar valrörelsen 2014 valdes månaden före valet som undersökningsperiod, alltså från den 14 augusti till och med valdagen den 14 september – samma månad som valrörelsen eskalerar och alltså får som mest utrymme i medierna.

Urvalet av politiker för undersökningen är partiledarna och språkrören för de åtta riksdagspartierna - Jan Björklund, Gustav Fridolin, Göran Hägglund, Stefan Löfven, Annie Lööf, Fredrik Reinfeldt, Åsa Romson, Jonas Sjöstedt och Jimmie Åkesson - samt Gudrun Schyman, talesperson för FI. Anledningen till att Schyman togs med i undersökningen trots att hon inte företrädde ett riksdagsparti var att partiet enligt opinionsundersökningar hade en realistisk chans att bli invalda i riksdagen. Vidare motiveras valet av enbart Schyman i stället för samtliga tre talespersoner av att Stina Svensson och Sissela Nordling Blanco i jämförelse med Schyman får marginellt utrymme i medierna. I princip kunde urvalet ha bestått av andra politiker – och naturligtvis hade det varit optimalt med en jämn könsrepresentation – men eftersom undersökningen genomförs utifrån en valrörelse så är partiledarna de mest intressanta studieobjekten.

Eftersom fokus i undersökningen ligger på den journalistiska framställningen så är den baserad uteslutande på redaktionell text, det vill säga reportage, personporträtt, intervjuer, nyhetsartiklar, notiser och referat. Alltså är alla opinionstexter – såsom ledare, krönikor, debattartiklar, analyser, insändare etc. – uteslutna ur undersökningen. Eftersom bilder kan förstärka både positiva och negativa framställningar ingår även de bilder som hör till texterna.

När det gäller urvalen av tidningar, tidsperiod och politiker samt beslutet att inte ha med opinionstexter i undersökningen har vi haft validiteten (giltigheten) i åtanke. Vi har försäkrat oss

om att vårt material och dess avgränsningar på ett så korrekt sätt som möjligt kommer att kunna besvara våra forskningsfrågor.

Artiklarna som undersökningen bygger på är från de traditionella papperstidningarna, men lagras digitalt och hämtades via Retriever Mediedatabas genom tre sökkriterier. De tre kriterierna var respektive partiledarnas efternamn i grundform och genitivform, vald tidsperiod samt valda tidningar. Den ursprungliga sökningen gav drygt 1 600 träffar som sedan sorterades manuellt. De artiklar som valdes ut till undersökningen var alltså den redaktionella texten som omnämnde minst en av partiledarna. Övriga artiklar sorterades bort, de kunde till exempel handla om en annan person med samma namn som någon av partiledarna. Det upptäcktes att av någon anledning förekommer en mängd dubletter av artiklar/sidor från *Svenska Dagbladet* i Mediedatabasen, även dessa sorterades naturligtvis bort.

Det slutgiltiga antalet blev 540 texter - 147 från *Aftonbladet*, 118 från *Dagens Nyheter*, 159 från *Expressen* och 116 från *Svenska Dagbladet*.

4.3 Metodkritik

Risken för att tolkningar påverkar resultatet blir självklart större om det är mer än en person som kodar materialet. Hur väl de olika kodarnas tolkningar stämmer överens benämns interkodarreliabilitet. För att försäkra oss om att interkodarreliabiliteten ändå ligger på en hög nivå så har vi genomfört testkodningar. Provkodningarna genomfördes som korskodningar, vilket innebär att samma artiklar kodas av båda försöksledarna och sedan jämförs resultaten för att mäta överensstämmelsen i tillämpningen av variablerna. I det sista testet var det fem variabler som vi tolkat olika men sammanlagt uppskattar vi att vår reliabilitet är tillräckligt hög för att vara tillförlitlig. Det är omöjligt att garantera att vi hade kodat samma material likadant, till exempel kan vi vara färgade av personliga åsikter. Men vi har gjort vårt yttersta för att undvika att subjektiva faktorer ska ha påverkat resultatet av vår undersökning.

Efter att vi genomfört den slutliga kodningen gjordes en reliabilitetsprövning. Vi kodade 10 artiklar vardera som den andre kodat tidigare. Två variabler som vi också använder i vårt resultat uppnådde inte en reliabilitet på 80 procent vilket vi ser som lägsta acceptabla nivå. Vi har efter

det gjort om variablerna så det inte påverkar vårt resultat². Sammanlagt uppnåddes en reliabilitet på 91 procent vilket får anses vara en hög tillförlitlighet.

Vi har även skrivit förtydligande instruktioner för de variabler där det har funnits ett behov, till exempel för att definiera skillnaden mellan ”intryck av partiledare i texten” och ”huvudsakligt intryck av artikeln”, samt för hur vi ska tolka vad som är positivt respektive negativt (se bilaga 2).

I efterhand kan vi även se variabler som vi naturligtvis skulle ha haft med, till exempel adjektiv och adverb för att få en mer djupgående bild av framställningen. Materialet som ligger till grund för undersökningen är tillräckligt stort för att det ska gå att dra vissa slutsatser. Men när enskilda variabelvärden ställs i relation till varandra, till exempel antalet artiklar där Romson är både dominerande partiledare och huvudaktör samt framställs med en positiv vinkel, så blir antalet texter inte särskilt stort.

5. Resultat/analys

I det här kapitlet kommer vi att redovisa och analysera i vilken utsträckning respektive partiledare förekom i medierna under en månad innan valet 2014 samt hur de gestaltades. Det material vi har utgått ifrån är 540 redaktionella texter publicerade mellan den 14 augusti och 14 september 2014 i tidningarna *Aftonbladet*, *Dagens Nyheter*, *Expressen* och *Svenska Dagbladet*. Förutom texterna tillkom även 565 bilder som har ingått i vårt material och därför också kommer att redovisas och analyseras.

5.1 Utrymme i text

I det här avsnittet förekommer begreppet huvudaktör. Artiklarna utgår från när en partiledare är huvudaktör, det vill säga när partiledaren är den som har den mest framträdande rollen i texten. Eftersom vi har tagit med alla artiklar där en partiledare nämns, innebär det att alla artiklar inte

² Variablerna det rör sig om är storlek beträffande artikel och bild. De variabelvärden som avgjort mest tolkades olika var hel- och halvsida och i vår resultatpresentation har vi lagt båda under kategorin ”stora artiklar/bilder”. Det eliminerar problemet. Se kapitel 5.1 och 5.2.

har en partiledare som huvudaktör. Dessutom förekommer ofta flera partiledare i samma artikel, vilket gör att totalen inte blir 100 procent.

Tabell 1 Antal artiklar där respektive partiledare förekommer och andel av dessa där hen är huvudaktör. Observera att två eller fler partiledare kan förekomma i samma artikel samt att alla artiklar inte har en partiledare som huvudaktör

Partiledare (pl)	Totalt antal artiklar där pl förekommer	Procent av totala artiklar (540)	Antal artiklar där pl är huvudaktör	Procent av artiklar där pl förekommer	Total artiklar
Björklund	88	16%	21	24%	540
Fridolin	58	11%	15	26%	540
Hägglund	77	14%	14	18%	540
Löfven	241	45%	68	28%	540
Lööf	93	17%	23	25%	540
Reinfeldt	249	46%	57	23%	540
Romson	55	10%	14	25%	540
Schyman	44	8%	14	32%	540
Sjöstedt	69	13%	20	29%	540
Åkesson	114	21%	35	31%	540

Innehållsanalysen visade att de partiledare som förekom i störst andel artiklar var Löfven och Reinfeldt (se tabell 1). De förekommer båda två i nästan 50 procent av artiklarna. Utifrån teorin om nyhetsvärdering kan det bero på att de båda under valrörelsen var statsministerkandidater och därför de som har mest makt och anses ha störst nyhetsvärde (Strömbäck 2014:158). Båda tillhör också de två största partierna. Att företrädarna för de två största partierna är de som syns mest i medierna stämmer överens med Asps resultat från valrörelsen 2010 (Asp 2011:23). Löfven är huvudaktör i sina artiklar i något högre grad än Reinfeldt. Det kan bero på att Reinfeldt är en del av alliansen och ofta uppträder tillsammans med de övriga alliansledarna. När det gäller de övriga alliansledarna Björklund, Hägglund och Lööf får de relativt lika mycket uppmärksamhet.

Hägglund får marginellt mindre uppmärksamhet men representerar också det minsta partiet i alliansen.

MP:s språkrör Fridolin och Romson får nästan lika mycket utrymme, 11 respektive 10 procent. Schyman som företräder det minsta partiet får också minst medieutrymme, hennes parti representeras inte heller i riksdagen. Hon är dock huvudaktör i en hög andel av sina artiklar, 32 procent. Sjöstedt ligger med sina 13 procent under alliansledarna Björklund och Löf trots att de företräder ungefär lika stora partier. Däremot satt de sistnämnda i regeringen och innehade ministerposter så de kan ha förekommit i sammanhang kring ministerämbetet eller regeringsfrågor. Sjöstedt har dock en högre andel artiklar där han är huvudaktör. Åkesson får mer utrymme än någon annan partiledare förutom statsministerkandidaterna. Det kan bero på att artiklar om Åkesson passar in i medielogiken på så sätt att det blir lätt att polarisera honom mot de andra partiledarna (Strömbäck 2014:162-163). En annan anledning till att Åkesson fick så mycket utrymme kan bero på den eventuella vågmästarroll SD skulle kunna få efter valet.

Resultatet visar inga stora skillnader eller avvikelser när det gäller det totala utrymmet i text för manliga och kvinnliga partiledare, om man bortser från statsministerkandidaterna och tar med partistorlek i beräkningen. Resultaten kan således inte förklaras med allmänna uppfattningar att män får mer utrymme än kvinnor.

Tabell 2 Andel stora och små artiklar för Björklund, Löf, Fridolin och Romson när de framträder som huvudaktörer

	Stora artiklar	Procent	Små artiklar	Procent	Total som huvudaktör
Björklund	8	38%	13	62%	21
Löf	15	65%	8	35%	23
Fridolin	6	40%	9	60%	15
Romson	6	43%	8	57%	14

Vi har även undersökt hur stora artiklar partiledarna får. Med artikel menas helheten, det vill säga text och bild tillsammans. Artiklarna är indelade i stora och små artiklar, där stora artiklar

avser en halvsida eller större medan små artiklar är mindre än en halvsida. Fridolin och Romson har ungefär lika stort textutrymme (se tabell 2), både vad gäller antal artiklar som huvudaktör och artikelstorlek. Hos Björklund och Lööf finner vi större skillnader till Lööfs fördel; Lööf har nästan dubbelt så många stora artiklar som Björklund.

Ur teorin kring genussystemet där en av principerna är att mannen anses vara norm kan Lööfs större medieutrymme förstås som att hon i sammanhanget blir en avvikelse i form av en kvinnlig partiledare (Hirdman 2004:117). Ur ett nyhetsvärderingsperspektiv vet vi att det som är ovanligt och överraskande har en större chans att bli en nyhet (Strömbäck 2014:162). Dessa resultat överensstämmer inte med tidigare forskning som pekar mot att männen får större artiklar (Hammarlin & Jarlbro 2014:43). De partiledare som får störst artiklar förutom Lööf är Reinfeldt, Schyman (71 procent) och Åkesson (71 procent). Reinfeldt har 77 procent stora artiklar och Löfven ligger strax under Lööf med 62 procent stora artiklar.

5.2 Utrymme i bild

Det här avsnittet visar hur många bilder respektive partiledare är med på, hur många huvudbilder de är dominerande på samt hur stora bilderna är. Med huvudbild menas den största bilden till artikeln. Med dominerande menas den partiledare som är mest framträdande på sagda bild. Precis som resultaten visade att Reinfeldt och Löfven är med i flest artiklar har de också klart flest bilder (se tabell 3) och det kan förklaras med samma nyhetsvärderingsteori som när det gäller artikelutrymme för samma partiledare (Strömbäck 2014:158). De övriga alliansledarna har i princip lika många bilder, men när det gäller huvudbilder finns skillnader. Hägglund har förhållandevis många huvudbilder där han är dominerande partiledare, 26 procent medan Lööfs andel är 17 procent.

Fridolin och Romson har exakt lika många bilder och det är inte heller några stora skillnader när det gäller huvudbilder. Sjöstedt har få bilder jämfört med de andra ledarna för mindre partier men däremot är andelen när han är dominerande på huvudbild 30 procent, vilket är relativt högt. Schymans siffror följer ungefär samma mönster. Hon är med på få bilder, men räknar man med att hennes parti inte är med i riksdagen, är det ändå en relativt hög andel. Hon är också liksom Sjöstedt dominerande motiv på en hög andel bilder, 32 procent. Åkesson har ungefär lika många

bilder som alliansledarna. Däremot har han betydligt fler huvudbilder, 39 procent av det totala antalet.

Tabell 3 Antal bilder där respektive partiledare förekommer och andel av dessa där hen är dominerande motiv. Observera att två eller fler partiledare kan förekomma på samma bild samt att alla bilder inte har en partiledare som dominerande motiv

Partiledare (pl)	Totalt antal bilder där pl förekommer	Procent av totalt antal bilder (565)	Antal bilder där pl är dominerande motiv	Procent av bilder där pl förekommer	Total bilder
Björklund	71	13%	14	20%	565
Fridolin	40	7%	11	28%	565
Hägglund	73	13%	19	26%	565
Löfven	176	31%	49	28%	565
Lööf	78	14%	13	17%	565
Reinfeldt	165	29%	41	25%	565
Romson	40	7%	9	23%	565
Schyman	41	7%	13	32%	565
Sjöstedt	53	9%	16	30%	565
Åkesson	74	13%	29	39%	565

Tabell 4 Andel stora och små bilder för Björklund, Hägglund, Löf och Schyman. Uträknat från huvudbilder där partiledaren är dominerande motiv

	Stora bilder	Procent	Små bilder	Procent	Total huvudbild
Björklund	6	43%	8	57%	14
Hägglund	8	42%	11	58%	19
Lööf	7	54%	6	46%	13
Schyman	7	54%	6	46%	13

När det gäller bildstorlek har vi använt samma definition som för artiklarna och räknat in halvsidesbilder och större som stora bilder. Vi har utgått från bilder där partiledaren är dominerande motiv, det vill säga när partiledaren är den mest framträdande personen på bilden. Det är från andelen bilder där partiledaren är dominerande motiv som procenten räknas alltså, för att det hade varit missvisande att även ta med övriga bilder då en partiledare kan förekomma på en helsidesbild men endast i periferin. Där Löf hade färre bilder än sina båda manliga kollegor Björklund och Hägglund i alliansen får hon desto större andel stora bilder (se tabell 4). Hägglund och Björklund ligger lika varandra andelsmässigt. Schyman har exakt samma siffror som Löf. Reinfeldt har störst andel stora bilder (69 procent), följt av Löfven (66 procent) och Åkesson (55 procent). Löf har alltså fler bilder totalt än Björklund och Hägglund men är dominerande på färre huvudbilder, samtidigt får hon i sin tur en större andel stora bilder. Schyman representerar det minsta partiet i vår undersökning, men är dominerande på lika många huvudbilder som Löf samt har samma andel stora bilder. Ur ett nyhetsvärderingsperspektiv får Schyman antagligen stort utrymme för att hon och hennes parti FI ses som något ovanligt (Strömbäck 2014:162).

5.3 Som huvudaktör och dominerande på bild

Tabell 5 De politiker som fick mest utrymme i medierna under valkampanjens sista månad hos Asp 2010 och i vår undersökning 2014

Exponeringsgrad	Valet 2010 (Asp)	Valet 2014
1	Sahlin (S)	Löfven (S)
2	Reinfeldt (M)	Reinfeldt (M)
3	Ohly (V)	Åkesson (SD)
4	Björklund och Åkesson (FP/SD)	Sjöstedt och Löf (V/C)
5	Olofsson (C)	Björklund (FP)
6	Hägglund (KD)	Hägglund (KD)
7	Wetterstrand (MP)	Schyman (FI)
8	Eriksson (MP)	Fridolin (MP)
9	-	Romson (MP)

Att undersöka i vilken grad partiledaren är huvudaktör i text och dominerande motiv på bild är en möjlighet att fördjupa förståelsen för vilka skillnader det finns i medieexponering partiledarna emellan. Löfven och Reinfeldt är, precis som vid det totala utrymmet i text och bild, de som i störst utsträckning förekommer som huvudaktörer och är dominerande motiv på bild. Vid en jämförelse med Asps studie från 2010 års valrörelse (2011:23) finner vi att resultaten stämmer överens mellan våra studier så långt (se tabell 5). Asp har utgått från “en sammanvägning av aktörernas framträdanden som agerande och omtalad huvudaktör samt framträdande som bildaktör i television och press”. Vi har utgått från när partiledaren är huvudaktör och agerande aktör samt när de är dominerande motiv på huvudbilden. Våra definitioner skiljer sig alltså åt men är tillräckligt lika för att kunna göra jämförelser. En skillnad i våra resultat är att Åkesson i större utsträckning nu än i förra valrörelsen förekommer som huvudaktör och dominerande på bild. Sverigedemokraterna (SD) var inte representerade i riksdagen 2010 och har fått större opinionsstöd sedan dess och det kan vara en anledning till att Åkesson nu får en högre andel medieexponering.

Sjöstedt och Löf får lika stort utrymme när vi undersöker dessa aspekter. Löf har fler artiklar och bilder överhuvudtaget men när vi undersöker förekomsten av artiklar där de är huvudaktörer och dominerande på bild får de samma resultat. En förklaring kan vara att Sjöstedt inte är en del av en koalition på samma sätt som Löf och därför får mer medieutrymme “för sig själv”. Schyman ingår inte i Asps undersökning men vi får anta att hon hamnade utanför listan under förra valrörelsen. I vår undersökning får hon mer utrymme än Fridolin och Romson, trots att hennes parti inte representerades i riksdagen under valrörelsen. Överhuvudtaget ser vi att rangordningen i de båda valrörelserna inte skiljer sig åt nämnvärt.

5.4 Framställning i text

I det här avsnittet går vi in på gestaltningen av partiledarna. Vi kommer att gå igenom positiv/negativ vinkling, användandet av könsmarkör, om det förekommer en privat sfär samt hur ofta partiledarna inte benämns med tjänstetitel och ifall de benämns med bara förnamn.

5.4.1 Positiv eller negativ vinkling

När det gäller variabeln positiv/negativ vinkling rör den intrycket av partiledaren i text. Kvällstidningarna *Aftonbladet* och *Expressen* har i högre grad än morgontidningarna *Dagens Nyheter* och *Svenska Dagbladet* artiklar med vinklade framställningar, det vill säga artiklar med en positiv eller negativ framställning. Kvällstidningarna har mer än tre gånger så många negativa framställningar som morgontidningarna och mer än dubbelt så många positiva. Även om man tar med i beräkningen att det är fler kvällstidningsartiklar än morgontidningsartiklar (306 mot 234) blir det ändå en markant skillnad. Den större andelen vinklade framställningar kan bero på att kvällstidningar i högre grad är beroende av lösnummerförsäljning och har funnit att vissa vinklar, till exempel starkt negativa eller starkt positiva, tenderar att sälja fler lösnummer. Det är ett resultat av medielogikens aspekt att en nyhet ska passa in i mediets format och behov av uppmärksamhet (Strömbäck 2014:162-163).

Överlag framställs statsministerkandidaterna mer negativt än de andra, Reinfeldt har 16 procent negativa vinklingar och Löfven har 19 procent. De har högst andel förutom Åkesson som tas upp nedan (se tabell 7). Hans resultat skiljer sig tydligt från övriga, men räknar man bort Åkesson så finns det inte markant fler negativa än positiva framställningar. Hälften av partiledarna har fler positiva än negativa gestaltningar, förutom dem vi tar upp nedan även Sjöstedt. Hägglund däremot har få positiva och negativa vinklingar. De övriga som skiljer ut sig tar vi upp nedan.

Tabell 6 Andel positiva och negativa vinklingar av Fridolin och Romson i kvälls- och morgontidningar räknat på totalt antal artiklar där de förekommer

	Positiv	Procent	Negativ	Procent	Neutral	Procent	Total
Fridolin total	10	17%	4	7%	44	76%	58
Morgontidning	3	17%	0	0%	15	83%	18
Kvällstidning	7	18%	4	10%	29	73%	40
Romson total	1	2%	0	0%	53	98%	54
Morgontidning	1	4%	0	0%	26	96%	27
Kvällstidning	0	0%	0	0%	27	100%	27

När det gäller Fridolin och Romson (se tabell 6) finns det stora skillnader i framställningen. De resultat vi har gått igenom hittills har visat att de har fått ungefär lika mycket utrymme i text och bild men framställningen visar på olikheter. Fridolin får en hög andel positiva framställningar medan Romsons framställningar genomgående är mer neutrala. Romson har inga negativa framställningar och endast en positiv. Fridolins negativa framställningar märker inte ut sig i jämförelse med de andra partiledarna. Alla negativa framställningar står kvällstidningarna för.

Enligt flera olika teorimodeller för nyhetsvärdering är ett kriterium för att något ska bli en nyhet negativitet och som vi varit inne på tidigare är de beroende av lösnummerförsäljning och kan i högre grad behöva ta hänsyn till nyhetsvärderingsprinciper (Strömbäck 2014:162). Samtidigt blir det uppenbart att journalisterna överlag har valt att ge en mer positiv bild av Fridolin än av Romson.

Tabell 7 Andel positiva och negativa vinklingar av Schyman och Åkesson i kvälls- och morgontidningar räknat på totalt antal artiklar där de förekommer

	Positiv	Procent	Negativ	Procent	Neutral	Procent	Total
Schyman total	10	23%	3	7%	30	70%	43
Morgontidning	3	20%	0	0%	12	80%	15
Kvällstidning	7	25%	3	11%	18	64%	28
Åkesson total	1	1%	49	43%	65	56%	115
Morgontidning	0	0%	9	24%	29	76%	38
Kvällstidning	1	1%	40	52%	36	47%	77

När det gäller Schyman och Åkesson är resultaten intressanta för att de skiljer sig från framställningarna av de andra partiledarna. Schyman har den högsta andelen positiva vinklingar medan Åkesson har den högsta andelen negativa (se tabell 7). För att nämna några exempel skrev *Expressen* den 11 september “Åkesson får hjärnsläpp när han ska svara på kunskapsfrågor” (Svensson 2014:20-21) och i samma tidning fanns att läsa på valdagen “... därifrån kommer bara kuliga killar. Som Expressens Niklas Svensson. Undantaget från just den regeln är väl Jimmie Åkesson” (Hagen 2014:40-41).

Båda representerar partier som avviker från de övriga riksdagspartierna. FI eftersom det är ett parti som grundar sig på feminism och därför kan uppfattas som kontroversiellt samt inte är representerat i riksdagen. SD är ett främlingsfientligt parti och därmed kontroversiellt. På grund av det kan Schyman och Åkesson vara tacksamma objekt för polarisering och vinklingar på ett sätt som de andra partiledarna inte är (Strömbäck 2014:163).

Att medierna nu väljer att framställa Schyman positivt är en stor kontrast mot när FI bildades 2005. Då präglades medierna av en mycket negativ rapportering och framställning av partiet och dess företrädare (Hammarlin & Jarlbro 2014:53-58). Men under den här valrörelsen har tonläget alltså varit ett annat: ”Sedan äger Schyman publiken i drygt en timme. Hon börjar som en ståuppare som får skratten, sedan tårarna i ögon när hon talar om kärleken till ett litet barn.” (Rydhagen 2014:26-27).

Ser man till hur de kvinnliga partiledarna framställs är det svårt att dra några generella slutsatser. Romson skildras neutralt, Löf har en hög andel positiva (17 procent) och nästan lika många negativa framställningar (14 procent) medan Schyman har högst andel positiva framställningar av alla partiledare. För Åkesson och eventuellt Schyman finns det faktorer som pekar mot att skillnaden i framställningen kan bero på partipolitik, men inte för de övriga partiledarna.

5.4.2 Gestaltning utifrån kön och personligt liv

Vi har undersökt förekomsten av könsmarkörer i rapporteringen kring partiledarna.

Könsmarkörer är när det poängteras vilket kön partiledaren tillhör, till exempel när medierna skriver ”den 12-årige statsmannen” eller ”stridshingsten” (af Kleen 2014:12, Karlsson 2014:14-15). Överhuvudtaget är det inte vanligt med könsmarkörer i de undersökta mediernas framställning av partiledarna. De manliga partiledarna har sammanlagt 26 könsmarkörer medan de kvinnliga partiledarna sammanlagt har 1. Det är alltså betydligt vanligare att könsmarkera de manliga än de kvinnliga partiledarna under valrörelsen när det gäller medierna i vår undersökning. Att det är ovanligt med könsmarkörer för kvinnliga partiledare stämmer överens med tidigare forskning som visar att det är betydligt vanligare vid ledarutnämningen men inte i övrig medierapportering (Norris 1997, se Edström 2006:62-63). De två partiledare där könsmarkörer används klart mest är Fridolin och Löfven som tillsammans har mer än hälften av

de 26 sammanlagda könsmarkörerna. Generellt följs ofta könsmarkören av ord eller språkbruk som applicerar egenskaper på partiledaren, som de ovan nämnda exemplen, eller ”prestationsprinsessa” (Mellin 2014:14). Dessa val av ord och markörer kan vara ett val från journalisterna att stereotypisera politikerna (Strömbäck 2014:163). De här resultaten pekar inte mot att det skulle finnas ett genussystem där männen är norm och de som betraktas som kvinnor (Hirdman 2004:117). Skulle det ha funnits ett genussystem så hade det varit vanligare med markeringar som “den kvinnliga partiledaren” eller “den kvinnliga ministern”.

Med privat sfär menas ord eller språkbruk som refererar till familj, privatliv, personliga egenskaper eller utseende. Vi har utgått från om partiledaren framställs utifrån ett personligt eller professionellt perspektiv. De partiledare som mest framställs utifrån en privat sfär är Fridolin och Åkesson, för båda är andelen 17 procent. Romson kommer på tredje plats med 11 procent och därefter Schyman med 9 procent. De som minst gestaltas utifrån en privat sfär är Löf och Hägglund, båda 5 procent av det totala antalet artiklar. Överlag gestaltas de rödgröna partiledarna mer utifrån en privat sfär än alliansledarna men skillnaderna är ändå relativt små.

Även variabeln förnamn har ingått i undersökningen och visar på att det är ovanligt att partiledarna benämns med bara förnamn i text. Den partiledare som benämns mest med förnamn är Schyman, vilket hon gör i 7 procent av artiklarna. Det är en markant skillnad mot de andra partiledarnas andel som är mellan 0 och 4 procent. När partiledarna benämns med förnamn sker det ofta i ett citat men om efternamnet inte förtydligas av journalisten markeras det ändå som en förnamnsbenämning.

5.4.3 Tjänstetitel eller inte

Vi har också undersökt hur ofta partiledarna nämns utan sin tjänstetitel, det vill säga om de inte omnämns som partiledare, statsminister eller minister. Löfven och Reinfeldt har båda hög andel artiklar där de inte benämns med sin tjänstetitel, 39 procent respektive 33 procent. Det kan bero på att de som företrädare för de största partierna är så pass etablerade personer att journalisten känner att tjänstetitel är överflödig. Att Löfven har en högre andel artiklar där han inte nämns med sin titel kan bero på att han i samband med Reinfeldt ofta omnämns som ”utmanaren” (se t.ex. Hennel 2014:8-11). Löf har en högre andel (27 procent) artiklar där hon inte nämns med

sin tjänstetitel än sina kollegor Björklund och Hägglund (20 procent och 22 procent). Sjöstedt ligger även han på 22 procent medan Romson har 24 procent och Fridolin har 28 procent. Åkesson har 34 procent. Hans höga andel kan bero på att hans namn, liksom Reinfeldts och Löfvens, är etablerat i sammanhanget i och med att hans parti står utanför de övriga och får mycket uppmärksamhet. Den som omnämns mest utan tjänstetitel är Schyman med 56 procent. Samtliga partiledare har minst en femtedel omnämningen utan tjänstetitel, men Schyman har en anmärkningsvärt hög andel och det kan hänga ihop med att hon också är den som omnämns med bara förnamn mest.

5.5 Framställning i bild

I det här avsnittet fokuserar vi på hur partiledarna framställs i bilder. Det resultat vi kommer att redovisa är intryck av bilder samt ansiktsuttryck.

5.5.1 Intryck av bilder

Precis som med artiklarna har vi undersökt vilka intryck bilderna ger. Vi har utgått från positiva, negativa och neutrala intryck. För de flesta partiledare ser siffrorna liknande ut. Andelen positiva bilder är högre än negativa bilder, ungefär 20 procent positiva mot 5 till 8 procent negativa bilder. De som sticker ut är Fridolin, Löf, Sjöstedt och Åkesson (se tabell 8).

Tabell 8 Intryck bilder för Fridolin, Löf, Sjöstedt och Åkesson

	Positiv	Procent	Negativ	Procent	Neutral	Procent	Total
Fridolin	8	20%	0	0%	32	80%	40
Löf	18	23%	9	12%	51	65%	78
Sjöstedt	7	13%	3	6%	43	81%	53
Åkesson	3	4%	13	18%	58	78%	74

Fridolins andel positiva bilder är samma som för de övriga men han har inga negativa bilder vilket alla andra partiledare har. Löf har hög andel av både positiva och negativa bilder. Hennes andel positiva bilder är den högsta med 23 procent och hon har näst högst andel negativa bilder, efter Åkesson. Sjöstedt har få positiva bilder, hans andel är lägre än övriga partiledare, förutom

Åkesson. Men Sjöstedts andel negativa bilder är samma som för övriga partiledare. Åkesson har lägst andel positiva bilder och högst andel negativa.

Detta stämmer överens med våra tidigare resultat som rör positiva och negativa framställningar i text. Bilden av Fridolin är mer positiv än för de flesta övriga partiledarna medan bilden av Åkesson är mer negativ. Det är tydligt att de båda genomgående vinklas åt varsitt håll. Löf har hög andel vinklade framställningar i bilder, liksom i texterna. Genomgående gestaltas Löf mindre neutralt än de flesta manliga partiledarna. Det kan tolkas som en effekt av genussystemets första princip, isärhållandet, genom att markera skillnader mellan Löf och hennes manliga kollegor (Hirdman 2004:117). Sjöstedt hade liknande siffror som de flesta partiledare när det gällde framställningen i text men har här få positiva bilder.

5.5.2 Ansiktsuttryck

Slutligen har vi undersökt vilka ansiktsuttryck som är vanligast på bild för respektive partiledare. Vi har utgått från kategorierna ler, skrattar, allvarlig, neutral, arg, grimas och oklart. Kategorin oklart kan röra sig om bilder som är för små för att urskilja ansiktsuttryck eller där ansiktet är bortvänt. Det finns få bilder där partiledarna är arga eller grimaserar vilket ger ett för litet underlag att dra några slutsatser.

Tabell 9 Andel bilder där Björklund, Löf, Romson, Schyman Sjöstedt och Åkesson ler eller skrattar

	Ler/skrattar	Procent	Total
Björklund	31	44%	71
Löf	34	44%	78
Romson	15	38%	40
Schyman	17	41%	41
Sjöstedt	12	23%	53
Åkesson	12	16%	74

När det gäller bilder där partiledaren har ett allvarligt ansiktsuttryck är skillnaderna i andel stora. Lööf och Björklund har en låg andel allvarliga bilder, 1 procent och 4 procent. Fridolin och Romson har ungefär samma andel, 8 och 10 procent. De övriga partiledarna har högre andel, Reinfeldt och Sjöstedt har högst, 19 procent och 23 procent. Runt en tredjedel av partiledarnas total är bilder med neutrala ansiktsuttryck. Björklund, Lööf och Schyman har en något lägre andel medan Löfven, Sjöstedt och Åkesson har högst andel bilder med neutrala ansiktsuttryck. Löfven däremot är också den som har flest olika ansiktsuttryck; han ler, skrattar och ser arg ut.

Vid en granskning av bilder där partiledarna skrattar eller ler upptäcker vi stora skillnader. Samtliga kvinnliga partiledare skrattar eller ler på bild i högre utsträckning än de manliga (se tabell 9), förutom Björklund som porträtteras leende i lika hög grad som kvinnorna. Det stämmer överens med tidigare forskning som visar på att kvinnor i högre utsträckning porträtteras leende på bild (Edström 2002:23-25, Kleberg 2006:8). Det blir också tydligt att medierna stereotypiserar kvinnorna genom att porträttera dem leende (Strömbäck 2014:163).

6. Slutsats

I det här avsnittet sammanfattar vi resultatet av vår undersökning och knyter an till forskningsfrågorna som presenterades i kapitel 2. Vi ger även förslag till vidare forskning. Vi går igenom partiledare för partiledare och svarar samtidigt på våra forskningsfrågor.

6.1 Björklund

Björklund förekommer i 16 procent av artiklarna. Det är i ungefär lika hög grad som de övriga alliansledarna för mindre partier. Han har dock betydligt färre stora artiklar än till exempel Lööf, trots att de företräder ungefär lika stora partier. Det kan bero på att han följer normen som finns för hur en politiker ska vara, det vill säga han är en vit medelålders man och avviker inte. Det finns ingen ovanlig faktor vad gäller kön, ålder eller politik som ger honom extra nyhetsvärde. Också när det gäller antalet bilder Björklund är med på, stämmer det överens med de övriga alliansledarna för småpartier Hägglund och Lööf.

Han framställs till största delen neutralt, både i text och bild, men även i hög utsträckning leende eller skrattande på bild. Det är bara de kvinnliga partiledarna som framställs leende i lika hög

grad som honom. Frågan är om Björklund är en mer glad människa än övriga manliga partiledare eller om bilderna är utvalda just i syfte att framställa honom som en partiledare som har nära till skratt. Det kan vara en medveten strategi från Björklunds eller mediernas sida att skapa en mer lättsam bild av honom. Han har gjort sig känd för att som utbildningsminister eftersträva en striktare skola och det stämmer överens med den neutrala framställningen som ges av honom i text och bild. Att han samtidigt gestaltas leende i så hög grad skapar en kontrast.

6.2 Fridolin

Fridolin förekommer i 11 procent av det totala antalet artiklar, vilket är ungefär lika mycket som Romson. Han har något fler små artiklar än stora men det stämmer överens med vad de flesta andra partiledarna för mindre partier får. Han har överlag få bilder, av det totala antalet bilder är han med på 7 procent. Det är den lägsta andelen för någon partiledare tillsammans med Romson, som har samma andel. Men i och med att de är två språkrör för samma parti är det svårt att jämföra utrymmet de får totalt eller var för sig med andra partiledare. Av de bilderna han är med på är han dock huvudmotiv på 28 procent, vilket är snäppet högre än för de flesta övriga. Överlag ser Fridolins och Romsons siffror väldigt lika ut, de får ungefär lika frekvent och lika stort utrymme.

När det gäller framställningen skiljer Fridolin ut sig från övriga partiledare och särskilt från sin kollega Romson. Fridolin gestaltas positivt i nästan en femtedel av sina artiklar. Han skildras också sällan negativt, i bara 7 procent av sina artiklar. Det är lägre än för de flesta andra partiledare. Också en femtedel av bilderna där han är dominerande motiv ger ett positivt intryck. Han har inga negativa bilder där han är dominerande motiv. Vi tror att det kan bero på att han i och med sin ålder och redan stora politiska erfarenhet ses som något av ett ”underbarn” av medierna och det slår igenom i en positiv gestaltning. I lika många artiklar som han skildras positivt skildras han också utifrån en privat sfär. Det är den högsta andelen för någon partiledare förutom Åkesson. Det här kan också bero på hans ålder. Han är den yngsta partiledaren tillsammans med Löf. Löf å andra sidan skildras inte utifrån en privat sfär i lika hög grad och det återkommer vi till i kapitel 6.5. Fridolin framställs i hög grad utifrån en privat sfär, han har också en hög andel artiklar där han nämns utan tjänstetitel. Det beror nog inte på kön utan på ålder. En bidragande orsak är nog också politiken, det vill säga MP är fortfarande ett

jämförelsevis nytt parti med en ung väljarkår (SCB 2014:14). MP kan eventuellt fortfarande ses som ett enfrågeparti och därmed tas på mindre allvar, och det tror vi kan leda till att medierna gestaltar honom mer personligt.

6.3 Hägglund

Hägglund är med i 14 procent av det totala antalet artiklar. Det är mer än både Fridolin, Romson och Sjöstedt som alla företräder större partier än Hägglund. Han utmärker sig inte när det gäller artikelstorlek, där ligger han runt snittet. När det gäller bilder är han med på 13 procent av bilderna, samma siffra som för Björklund och Löf. Han har av de tre högst andel bilder där han också är dominerande motiv. Därför drar vi slutsatsen att han vinner på allianssamarbetet i form av medieutrymme. En händelse som också kan ha bidragit till Hägglunds stora medieutrymme är att han blev ”tårtad”.

Vid framställning i text utmärker Hägglund sig genom att varken få särskilt många positiva eller negativa vinklingar. Han skildras mer neutralt än de flesta andra partiledarna. Den enda som har färre positiva eller negativa vinklingar är Romson. Framställningen i bilder är också relativt neutral, om än inte lika neutral som gestaltningen i text. Hägglund ligger strax över snittet med 8 procent negativa bilder. Att det är en tendens till fler negativa vinklingar i bilder än i text kan även bero på ”tårtningen” mot Hägglund. En text om händelsen behöver inte uttrycka någon vinkling men en bild kan säga desto mer.

6.4 Löfven

Löfven är en av de två partiledare som får klart mest utrymme. Han förekommer i 241 artiklar, nästan hälften av totalen. Däremot utmärker han sig inte lika mycket när det gäller artikelstorlek. Han kommer först på plats 5 över de partiledare som har störst andel stora artiklar. Det faktum att han förekommer i så hög andel artiklar beror antagligen på att han i valrörelsen var statsministerkandidat och alla opinionsmätningar pekade mot att det rödgröna blocket skulle vinna valet. Det är svårt att dra några slutsatser kring varför Löfven får en mindre andel stora artiklar trots att han förekommer i så pass många artiklar. Det är enklare att dra slutsatser kring varför de som får större artiklar får det, det vill säga Reinfeldt, Löf, Schyman och Åkesson, vilket vi går in på mer utförligt under respektive partiledares avsnitt. Däremot förekommer

Löfven på högst andel bilder, 31 procent av totalen. På 28 procent av de bilderna är han också dominerande motiv vilket även det är relativt högt. När det gäller bildstorlek har han 66 procent stora bilder, strax efter Reinfeldt vilket är som förväntat då han under valrörelsen som tidigare nämnts var en av statsministerkandidaterna. Det kan också bero på att Löfven är tacksam att avbilda för att han är uttrycksfull, som nämnts i tidigare kapitel ser han arg ut och skrattar på en hög andel bilder jämfört med andra partiledare.

Framställningen av Löfven i text är relativt negativ med nästan en femtedel negativa vinklingar av honom. Det gör att han är den partiledare som har näst mest negativa vinklingar, efter Åkesson. Dock har Reinfeldt 16 procent negativa vinklingar, vilket inte är långt efter. Att Löfven har så pass många negativa vinklingar beror antagligen på att han under valrörelsen aspirerade på posten att leda Sverige och därför av naturliga skäl granskades hårdare. Medierna har också valt att gestalta Löfven och Reinfeldt som motståndare i "spelet" om regeringsmakten. Löfven får dock något fler negativa framställningar. Överlag under valrörelsen låg mediernas fokus också mycket på regeringsbildandet och interna konflikter mellan de rödgröna.

Löfven är den partiledare som förutom Fridolin framställs utifrån sitt kön mest. Det är också vanligt att Löfven inte presenteras med sin tjänstetitel, 39 procent av artiklarna. Den enda som har högre procentandel utan tjänstetitel är Schyman. Vi tror att en förklaring till att Löfven benämns utifrån sitt kön och utan tjänstetitel kan vara hans bakgrund. Löfven har till skillnad från många andra politiker en arbetarbakgrund. Han har jobbat som svetsare och har ingen avslutad högskoleutbildning vilket vi tror hänger ihop med gestaltningen. Han beskrivs som "en bra karl" (Stegö Chilò 2014:4-5) och "är bra på att klappa om, att vara som en vem som helst, en som slår sig ned och snackar en stund med en kopp kaffe i ena handen och en halväten leverpastejsmörgås i den andra" (Hennel 2014:8-11) som för att trycka på den stereotypiserade bilden av den manlige, hygglige arbetaren. Vårt intryck är att Löfvens bristande erfarenhet av riksdagsarbete ofta tas upp i artiklarna, till exempel: "En före detta ordförande i IF Metall med noll erfarenhet av både riksdag och regering fick axla ansvaret" (Karlsson 2014:14-15). Här drar vi slutsatsen att de stereotypa framställningarna av Löfven dels beror på hans kön, dels på politik. Det vill säga; han blir en symbol för socialdemokratin med dess arbetarideal och starka koppling till fackföreningsrörelsen.

6.5 Lööf

Lööf förekommer i 17 procent av artiklarna vilket är ungefär lika mycket som Björklund. Däremot har hon betydligt fler stora artiklar än sina manliga kollegor bland alliansens mindre partier. Detsamma gäller för bilder, Lööf förekommer på ungefär lika många bilder men har större bilder. Dock är hon dominerande motiv på färre bilder än Björklund och Hägglund. Att Lööf får så pass stora artiklar och bilder tror vi beror på att hon med sitt kön och sin ålder blir något avvikande bland de övriga alliansledarna som alla är medelålders män, därmed har hon också högt nyhetsvärde (Strömbäck 2014:162).

Framställningen av Lööf i text är överlag vinklad. Hon har hög andel positiva och negativa framställningar. Det är bara Schyman och Åkesson som har fler vinklade artiklar. Två kvinnor är alltså i topp när det gäller andelen vinklade artiklar. För Lööf jämnar de positiva och negativa framställningarna ut varandra, det skiljer bara några få artiklar. Vi tror att den höga andelen vinklade artiklar om Lööf, liksom utrymmet, hänger ihop med hennes kön och ålder. Det är tacksamt att vinkla hennes person åt ena eller andra hållet (Strömbäck 2014:163). När det gäller könsmarkörer och förekomsten av omnämmanden med bara förnamn har Lööf väldigt få, endast en av varje. Som vi skrivit tidigare är det betydligt vanligare att journalisterna könsmarkerar män än kvinnor i den här undersökningen. Slutsatsen här blir att journalisterna antagligen är medvetna om problemen kring att porträttera kvinnor utifrån kön. Lööf har lägst andel artiklar utifrån en privat sfär, tillsammans med Hägglund, trots att hon är lika ung som Fridolin som har en betydligt högre andel sådana artiklar. Lööf förekommer utan tjänstetitel i över en fjärdedel av artiklarna, vilket är ungefär som övriga. När det de här aspekterna så framställs Lööf ungefär som Björklund och Hägglund, vilket inte pekar mot ett genussystem.

När det gäller gestaltningen av Lööf på bild följer den samma mönster som i text. Lööf har fler vinklade bilder, högst andel av alla. Det beror antagligen på samma faktorer som vi tagit upp när det gäller vinklingen i text. Vi fann också i undersökningen att Lööf, tillsammans med Björklund, är den som ler eller skrattar mest på bild. Alla de kvinnliga partiledarna ligger i topp här. Som nämnts i tidigare kapitel stämmer det överens med tidigare forskning angående framställningen av kvinnor i bild (Edström 2002:23-25, Kleberg 2006:8). Eftersom kvinnor i politiken hotar den manliga normen kan valet att porträttera kvinnor leende ses som ett försök att

göra dem mer ofarliga då ett leende ofta uppfattas avväpnande. Det kan självklart också vara så att det är Lööfs eget val att le på bild i så hög utsträckning, och därmed uppfattas som självsäker och ”vinnande”

6.6 Reinfeldt

Reinfeldt är tillsammans med Löfven den som får mest utrymme i medierna. Han förekommer i nästan hälften av alla artiklar och har överlägset störst artiklar. 77 procent av alla artiklar han är huvudaktör i är halvsidor eller större. Även när det gäller bilder får han stort utrymme, han är med på nästan var tredje bild och är dominerande motiv på en fjärdedel av de bilderna. Reinfeldt har också störst andel stora bilder. Räknas allt detta samman framgår det i vår undersökning att Reinfeldt är den som får störst utrymme av alla partiledarna i medierna. Det kan förklaras med att han under valrörelsen var statsminister och gick in för att bli omvald.

När det gäller framställningen har Reinfeldt hög andel positiva och negativa framställningar, med något fler negativa. Som vi skrivit tidigare kan det bero på att han som statsminister granskas hårdare än övriga partiledare vilket resulterar i fler vinklade framställningar. Men en mer trolig förklaring är att medierna valt att framställa Löfven och Reinfeldt som motståndare och därmed vinklar och polariserar dem båda mer. I en tredjedel av artiklarna nämns Reinfeldt utan sin tjänstetitel, vilket är högt men inte lika högt som för Löfven eller Åkesson. Att Reinfeldt har så hög andel kan bero på att han i och med sin titel som statsminister blir ett ”självklart” namn, det vill säga någon man som journalist kan nämna utan vidare presentation. Han har däremot högre andel artiklar med tjänstetitel än Löfven och Åkesson vilket i sin tur kan förklaras med att han, till skillnad från de båda andra, förekommer i sammanhang där hans roll som Sveriges statsminister är själva förutsättningen för hans medverkan. Till exempel artiklar som rör EU eller när han träffar regeringschefer från andra länder.

Vid framställningen i bild framgår att Reinfeldt porträtteras allvarlig i hög utsträckning. Han är en av de partiledare som har högst andel allvarliga bilder, strax efter Sjöstedt. Medierna kan vilja porträttera honom som seriös men det kan också vara så att Reinfeldt själv vill odla bilden av sig själv som en stabil och seriös statsminister som tar ansvar för Sverige. Huruvida medierna skapar eller reproducerar den bilden är svårt att svara på utifrån den här undersökningen.

6.7 Romson

Just Fridolin och Romson är de enda partiledarna som går att jämföra utförligare ur en könsaspekt då de företräder samma parti och således elimineras eventuella skillnader i politik. Romson får i princip lika stort utrymme som Fridolin i text, både vad gäller antal artiklar och storleken på artiklarna. Inte heller vid utrymmet i bild är det stora skillnader mellan Fridolin och Romson. Däremot är Romson dominerande motiv på något färre bilder än Fridolin, men det är marginellt.

Romson skildras mest neutralt av alla partiledare, hon har en enda vinklad artikel och 98 procent av artiklarna är neutrala. Den partiledare som skildras näst mest neutralt är Hägglund och andelen där är 87 procent. Det är alltså stora skillnader dels mellan Romson och Fridolin men även mellan Romson och övriga kvinnliga partiledare. Det stämmer överens med Jarlbros och Hammarlins forskning (2014:75-76) som pekar mot att just Romson framställs utifrån sin kompetens på ett sätt som de andra kvinnliga partiledarna inte gör. En förklaring till att hon skildras mer neutralt än de övriga kvinnliga partiledare och sin manliga kollega Fridolin kan vara hennes akademiska bakgrund. Hon är den enda partiledaren som forskat och det kan ha gett henne ett kvitto på att hon är kompetent och kunnig trots sitt kön. Hon är inte heller lika ung som Fridolin eller Lööf vilket också kan ge henne en annan pondus än dem.

Däremot är Romson en av tre partiledare, efter Fridolin och Åkesson, som gestaltas mest utifrån en privat sfär. I var tionde artikel hon är med i gestaltas hon utifrån en privat sfär. Precis som med Fridolin är en av förklaringarna antagligen MP:s politik och tilltalet till sin unga väljarkår, bland annat lanserade de en "valsåpa" strax innan valet. När det gäller tjänstetitel är hon en av de partiledarna som omnämns mest med tjänstetitel. Det stämmer överens med mediernas neutrala framställning av henne.

När det gäller framställning i bild skiljer sig Romsons siffror inte åt vid intryck av bild, jämfört med övriga partiledare. Däremot ler eller skrattar hon på 4 av 10 bilder. Som vi skrivit tidigare porträtteras kvinnor i mycket högre grad leende på bild. Medierna hade kunnat välja bilder där hon är neutral eller allvarlig för att förstärka den neutrala framställningen av Romson men har nu istället valt att publicera bilder där hon ler i högre grad. Precis som med Reinfeldt är frågan om

det är mediernas val eller en medveten strategi från Romson för att få en lättsammare framtoning.

6.8 Schyman

Schyman får minst utrymme i text vilket är rimligt eftersom FI är det minsta partiet. Däremot är hon en av de partiledare som får störst artiklar. 70 procent av hennes artiklar är en halvsida eller större. När det gäller bilder har hon ungefär lika många bilder som Fridolin och Romson. Hon är dominerande motiv på 32 procent av de bilderna, vilket är högt. Hon ingår inte i någon koalition och står, liksom SD och till viss del Vänsterpartiet (V), utanför de övriga partierna. Schyman har också många stora bilder, över hälften av hennes bilder är stora. Överlag får Schyman stort utrymme när hon förekommer i medierna. Schymans siffror följer på ett sätt samma mönster som för Åkesson när det gäller utrymme. Båda får relativt stort utrymme - de representerar inte partier som ingår i övriga koalitioner och det utrymme de får delar de därför inte med någon annan. I Schymans fall kan hennes stora utrymme också bero på hennes personlighet och status som politisk profil.

Schyman framställs mest positivt i text av alla partiledare. Negativa framställningar av henne utmärker sig inte, de är ungefär samma andel som för övriga partiledare. Det tror vi beror på främst två faktorer. Dels, som vi tidigare varit inne på, Schymans person och politiska erfarenhet, och dels på FI:s politik. Jämställdhetsfrågan är något som alla partier tagit till sig och även medierna i hög grad, inte bara under valrörelsen utan under hela 2014. De flesta partier är också överens om att det är en viktig fråga. Schyman är den partiledare som nämns mest utan tjänstetitel. I över hälften av alla artiklar hon är med i nämns hon utan tjänstetitel. Löfven som är den som har näst mest omnämmanden utan tjänstetitel har 39 procent, så det är en markant skillnad. Vi har tidigare varit inne på att det kan bero på att hennes namn redan är så pass etablerat så någon närmare presentation inte behövs. Två andra faktorer kan också spela in. Dels att FI är ett relativt nytt parti och kan ses som oetablerat och oseriöst. FI:s representanter möts därför inte med samma respekt som övriga partiledare från mediernas sida. Dels kan det också bero på att FI inte har en traditionell partiledare utan tre talespersoner. Det kan orsaka förvirring bland journalister då de inte vet vad de ska kalla FI:s företrädare. Under undersökningens gång

har vi flera gånger stött på artiklar där Schyman kallats till exempel "partiledare", vi har valt att räkna med dessa som att tjänstetitel används.

Schyman är en av de partiledare som nämns mest kring en privat sfär i artiklarna. Nästan var tionde artikel berör något privat. Det är inte en stor skillnad från snittet men ändå en något högre andel än för de flesta andra partiledare. Här kan antagligen samma mekanismer som för Romson och Fridolin spela in, det vill säga att FI har en ung väljarkår och partiets politik i allmänhet. Men en mer trolig förklaring är att det beror på Schymans historia av att få sitt privatliv i fokus, till exempel genom hennes tidigare alkoholproblem.

När det gäller intryck av bilder utmärker Schyman sig inte, hon ligger på samma andelar som övriga partiledare. Däremot så ler och skrattar hon på en hög andel bilder, precis som Lööf och Romson. Var fjärde bild på Schyman är en bild där hon ler. Som tidigare nämnts är det betydligt vanligare att kvinnorna porträtteras leende och det kan bero på flera olika faktorer, som förväntningar från fotografen eller kvinnans egna förväntningar (Edström 2002:23-25, Kleberg 2006:8) eller medvetna strategi.

6.9 Sjöstedt

Sjöstedt ligger mellan Fridolin och Hägglund när det gäller utrymme i text. Han förekommer i 13 procent av artiklarna. Samma gäller vid utrymme i bilder, där är han med på 9 procent av bilderna. Däremot är han dominerande motiv på 30 procent av de bilderna vilket är en hög andel. Det beror antagligen på att V inte har en tydlig samarbetspartner i politiken. Sjöstedt får alltså något mindre utrymme än alliansledarna för de mindre partierna trots att hans parti är större än Kristdemokraterna (KD) och ungefär lika stort som C. Där alliansledarna tjänar på sitt samarbete blir det här tydligt att Sjöstedt och hans parti missgynnas då de står för sig själva och därmed inte får lika stort utrymme.

När det gäller framställning i text utmärker Sjöstedt sig inte. Han har som majoriteten något fler positiva vinklingar än negativa. Han nämns utan tjänstetitel i endast drygt en av fem artiklar. Vid framställning i bild skiljer Sjöstedt ut sig en aning mer. Han har låg andel positiva bilder. Den enda partiledaren som har mindre andel positiva bilder är Åkesson. Andelen negativa bilder är

som för övriga partiledare. Sjöstedt är också en av de partiledare som har högst andel bilder med ett neutralt eller allvarligt ansiktsuttryck. Det påverkar antagligen intrycket av honom i bild och kan förklara den något mindre andelen positiva bilder.

Sjöstedt är en av de partiledare som utmärker sig minst i den här undersökningen. Han skildras relativt neutralt och faller bort utrymmesmässigt mellan de stora partierna. Han har heller inte den fördelen att ingå i en koalition som kan ge hans mindre parti mer utrymme i medierna. När man ser till hans sammanlagda utrymme som huvudaktör och dominerande motiv på bild är han lika medieexponerad som Löf, vilket antagligen i sin tur faktiskt är en följd av att han inte ingår i en koalition och därmed får mer utrymme själv. Att ingå i ett samarbete kan därför gå åt två olika håll, antingen att ett litet parti får mer utrymme med draghjälp av större partier eller att det “faller” bort mellan de större partierna i koalitionen. Hans neutrala framställning beror antagligen snarare på hans kön än V:s politik. Sjöstedts resultat i den här undersökningen följer till stor del Björklunds och Hägglunds resultat, och också deras resultat beror antagligen mer på att de är män än deras partipolitik. Oavsett politisk åskådning tycker nog majoriteten att deras tre partier är legitima och etablerade.

6.10 Åkesson

Åkesson förekommer i mer än var femte artikel. Det gör att han är den partiledare som får tredje störst utrymme i text. Löf ligger visserligen inte långt efter med sina 17 procent. Åkesson är också en av de partiledare som får största artiklar, 71 procent av hans artiklar är halvsidor eller större. Bildutrymmet för Åkesson ligger aningen lägre, han förekommer på 13 procent av bilderna. Det är samma andel som för flera av alliansledarna för de mindre partierna. Däremot är han dominerande motiv på högst andel bilder, 39 procent. Det beror antagligen på att när Åkesson förekommer på bild gör han det i hög grad, liksom Schyman och Sjöstedt, själv. Det vill säga han ingår inte i någon koalition och får också sägas vara den partiledare som representerar det parti som står längst ifrån de övriga partierna. Åkesson får också en hög andel stora bilder, 55 procent. Det är uppenbart att Åkesson har ett högt nyhetsvärde. Vi tror att det beror på hans partis politik snarare än hans kön.

Framställningen i text för Åkesson är den som skiljer ut sig mest jämfört med övriga partiledare. Han har klart högst andel negativa vinklingar med 43 procent. Den som har näst högst andel är Löfven som har 19 procent, så Åkesson har alltså mer än dubbelt så stor andel negativa vinklingar. Han har också väldigt få positiva vinklingar, endast en av hans 115 artiklar. Som vi skrivit tidigare beror det här med största sannolikhet på SD:s politik. De är ett främlingsfientligt parti och blir därmed kontroversiella. Det speglar sig i journalisternas vinklingar av Åkesson och pekar mot att SD inte behandlas som övriga partier.

Åkesson är också den partiledare som tillsammans med Fridolin mest gestaltas utifrån en privat sfär. Nästan var femte artikel rör en privat sfär. Det beror antagligen på ett avslöjande om hans nätspelande som fick stort utrymme i medierna under slutet av valrörelsen. Åkesson har också en hög andel artiklar där hans tjänstetitel inte nämns, 34 procent. Som vi tidigare nämnt kan det bero på att hans namn är etablerat för gemene man. Men det kan också vara ett medvetet val från journalistens sida. Genom att inte använda tjänstetitel blir det en tydlig markering mot Åkesson och hans parti att de inte är legitima.

Framställningen av Åkesson i bild följer samma mönster som framställningen i text. Han har 4 procent positiva bilder och 18 procent negativa. För de övriga partiledarna ligger siffrorna tvärtom, det vill säga runt 20 procent positiva bilder och mellan 5 och 8 procent negativa. Han är också en av dem som har högst andel bilder med ett neutralt ansiktsuttryck. Han ler eller skrattar på lägst andel bilder, 16 procent. Det kan bero på att medierna inte vill publicera bilder på en leende Åkesson för det kan tolkas positivt vilket inte verkar vara önskvärt för medierna av anledningar vi skrivit om ovan. Överlag tror vi att den negativa särbehandlingen av Åkesson kommer sig av att medierna inte vill gynna SD. Å andra sidan får Åkesson oproportionerligt mycket utrymme om man betänker partiets storlek i förra valet och opinionsmätningar under valrörelsen. Men utrymmet kan vara rimligt om man ser till hur valresultatet faktiskt blev, då SD blev det tredje största partiet och fick en vågmästarroll. Frågan då är också ifall de fick så stort stöd på grund av det stora utrymmet medierna gav dem eller om det var helt oberoende varandra.

7. Diskussion och förslag till vidare forskning

7.1 Diskussion

Vi förväntade oss större skillnader utifrån kön när vi började vår undersökning. Vårt resultat visar dock att det inte är så stora skillnader, det kan antingen tyda på att könsaspekten inte är lika framträdande i medierna under en valrörelse som under utnämningen av partiledare till exempel (Norris 1997, se Edström 2006:62-63). Nyhetsvärderingen verkar slå högre. Eller så är det helt enkelt så att rapporteringen överlag har blivit mer jämställd. Till exempel så kommer vi inte fram till att de kvinnliga partiledarna får mindre utrymme, vilket stämmer med Hammarlin och Jarlbros undersökning (2014:43). I sin undersökning kommer de även fram till att männen får större artiklar, vilket vår undersökning inte bekräftar. Även om vi inte gjorde en kvalitativ innehållsanalys är vårt samlade intryck att det aldrig under den undersökta perioden i de undersökta medierna fanns någon artikel som utmärkte sig genom att vara direkt ojämslälld. Vi tror att det finns en utveckling i samhället mot en attitydförändring när det gäller jämställdhet. Till exempel så är det väldigt ovanligt att könsmarkera de kvinnliga partiledarna. Däremot var det några aspekter i rapporteringen som utmärkte sig och vi kommer att ta upp och diskutera dessa nedan.

Vid porträtteringen av partiledarna på bild visar vår undersökning att kvinnor i betydligt högre grad än män gestaltas leende. Som vi nämnt stämmer detta överens med tidigare forskning (Edström 2002:23-25, Kleberg 2006:8). Vi har också varit inne på att det kan bero på kvinnans föreställningar om vad som förväntas av henne eller vad fotografen förväntar sig. Det kan också vara en effekt av att ett leende ses som ofarligt och att en kvinna i maktställning, som i detta fall, avväpnas. En av medielogikens principer är stereotypisering (Strömbäck 2014:163) och det här är ett typiskt exempel på det. Historiskt sett har den politiska makten varit männens och att porträttera kvinnor leende kan ses som att en kvinna i politisk maktposition fortfarande inte är normaliserad. Att gestalta henne leende blir ett sätt att ta udden av allvar och pondus och hålla tillbaka henne i den underordnade roll hon tidigare haft. Det för oss in på Hirdmans genussystems första princip; isärhållandet eller dikotomin (Hirdman 2004:117). Genom att porträttera kvinnor leende och män allvarliga skapas en gräns mellan manligt och kvinnligt och därmed reproduceras skillnaderna mellan könen. Men som vi varit inne på tidigare kan det

mycket väl bero på att politikerna själva väljer att reproducera en bild av sig själva som öppna och självsäkra genom att le på bild. Även i text vinklas kvinnor i högre grad än män. Att de i högre grad vinklas positivt kan, precis som när det gäller att porträttera kvinnor leende, vara ett sätt att avvärja hennes maktroll. Det kan också vara ett resultat av att medierna är medvetna om den genuspolitiska debatt som börjat föras och vill motverka en stereotypiserad bild genom att i högre grad porträttera kvinnor positivt. När det gäller negativa vinklingar beror det antagligen på att kvinnan är inne på mannens territorium och bryter mot normen.

I tabell 5.5 går vi igenom hur rangordningen för exponeringsgraden under valrörelsen 2010 och 2014 såg ut. Vi har jämfört med Asps undersökning från valrörelsen 2010. Det vi ser är att våra undersökningar visar på stora likheter, trots att vi till viss del har olika urval och avgränsningar. Det visar på att nyhetsvärderingen överlag i valrörelser är lika och inte skiljer sig åt nämnvärt under de två valrörelserna. Representanterna för de stora partierna får störst utrymme och vice versa. De två som får mest utrymme 2014 är män, men i valrörelsen 2010 var Sahlin partiledare för (S) och den som fick mest utrymme. Därför kan resultaten inte förklaras med att män skulle få mer utrymme än kvinnor utan snarare att medierna följer nyhetsvärderingsprinciper för vilka som får mest utrymme; partiledarna för de största partierna.

Vi har kommit fram till att det finns skillnader i hur stort utrymme partiledarna, dessa skillnader kan i första hand förklaras med nyhetsvärderingsprinciper. Det finns också skillnader vad gäller framställningen, de beror på mediernas tillämpning av medielogik och även till viss del ett genussystem. Vi kan därmed se att det finns skillnader i framställningen beroende på partiledarens kön och partitillhörighet. Vi anser att vi har undersökt och svarat på våra frågeställningar.

7.2 Förslag till vidare forskning

Att undersöka valrörelser är ett område som aldrig blir uttömt. Självklart skulle man kunna göra om samma undersökning under nästa valrörelse, för att jämföra resultaten. Då kommer det dessutom antagligen att vara fyra kvinnliga partiledare och det finns en möjlighet att vi får en kvinnlig statsminister. Det skulle också vara intressant att undersöka andra medier, till exempel radio och tv. Vid en tv-undersökning skulle det också gå att undersöka om det finns skillnader

mellan public service och kommersiella medier. För att få en fördjupad förståelse för eventuella skillnader skulle det vara intressant att komplettera den kvantitativa innehållsanalysen med en kvalitativ. Det skulle bredda resultaten betydligt.

Referenser

Källmaterial

Artiklar från *Aftonbladet* 2014-08-14 till 2014-09-14.

Artiklar från *Dagens Nyheter* 2014-08-14 till 2014-09-14.

Artiklar från *Expressen* 2014-08-14 till 2014-09-14.

Artiklar från *Svenska Dagbladet* 2014-08-14 till 2014-09-14.

Citerade och källhänvisade:

af Kleen, B. (2014). Den 12-åriga statsmannen har blivit stor. *Dagens Nyheter*, 19 augusti.

Brandel, T. (2014). Jämställdhet får stor plats i sommartal. *Svenska Dagbladet*, 16 augusti.

Hennel, L. (2014). Sargade giganter i svåra valspurter. *Svenska Dagbladet*, 7 september.

Karlsson, K-J. (2014). Löfvens väg mot makten. *Expressen*, 5 september

Mellin, L. (2014). "Jag svimmade av utmattning". *Aftonbladet*, 14 augusti.

Rydhagen, M. (2014). "Vi kommer in. Det har vi planerat för". *Expressen*, 31 augusti.

Stegö Chilò, C. (2014). Svetsar sig inte fast. *Svenska Dagbladet*, 17 augusti.

Allt undersökt material samt den fullständiga kodningen finns tillgängligt hos artikelförfattarna vid förfrågan.

Tryckta källor

Asp, K. (2011). *Mediernas prestationer och betydelse: valet 2010*. Göteborg: Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, Göteborgs universitet

Asp, K. & Bjerling, J. (2014). *Mediekratin: mediernas makt i svenska val*. Stockholm: Ekerlids

Edström, M. (2002). *Mediebilden av kvinnliga chefer i svenskt näringsliv*. 1. uppl. Stockholm: SNS förl.

Edström, M. (2006). *TV-rummets eliter: föreställningar om kön och makt i fakta och fiktion*.

Diss. Göteborg: Göteborgs universitet, 2006

Fagerström, L. & Nilson, M. (2008). *Genus, medier och masskultur*. Malmö: Gleerup

Hammarlin, M-M. & Jarlbro, G. (2014). *Kvinnor och män i offentlighetens ljus*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

- Hirdman, Y. (2004). Genussystemet - reflexioner kring kvinnors sociala underordning. I Carlsson Wetterberg, C. & Jansdotter, A. (red.) *Genushistoria: en historiografisk exposé*. Lund: Studentlitteratur
- Kleberg, M. (2006). *Genusperspektiv på medie- och kommunikationsvetenskap*. Stockholm: Högskoleverket i samarbete med Nationella sekretariatet för genusforskning
- Nilsson, Å. (2010). Kvantitativ innehållsanalys. I Ekström, M. & Larsson, L. (red.) *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur
- Strömbäck, J. (2009). Den medialiserade valbevakningen. I Nord, L. & Strömbäck, J. (red.) *Väljarna, partierna och medierna: en studie av politisk kommunikation i valrörelsen 2006*. 1. uppl. Stockholm: SNS förlag
- Strömbäck, J. (2014). *Makt, medier och samhälle: en introduktion till politisk kommunikation*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Svenska skrivregler*. 3., [utök.] utg. (2008). Stockholm: Liber
- Østbye, H. (2004). *Metodbok för medievvetenskap*. 1. uppl. Malmö: Liber ekonomi

Elektroniska källor

- Bjerling, J. (2012). *The personalisation of Swedish politics: party leaders in the election coverage 1979-2010*. Diss. Göteborg: Göteborgs universitet, 2012. (Elektronisk) Tillgänglig: <<http://hdl.handle.net/2077/31451>>
- Ipsos (2014). *DN/Ipsos väljarbarometer 22 augusti-1 september*. (Elektronisk) Tillgänglig: <<http://ipsos.se/dn-ipsos-valjarbarometer-22-augusti-1-september>> (2014-12-17)
- Ipsos (2014). *DN/Ipsos väljarnas viktigaste frågor*. (Elektronisk) Tillgänglig: <<http://ipsos.se/140903-dn-ipsos-valjarnas-viktigaste-fragar>> (2014-12-17)
- Statistiska centralbyrån (2014). *Partisympatiundersökningen maj 2014*. (Elektronisk) Tillgänglig: <http://www.scb.se/Statistik/_Publikationer/ME0201_2014M05_BR_ME60BR1401.pdf> (2014-12-17)
- Valmyndigheten (2014). *Val till riksdagen - ålder och kön*. (Elektronisk) Tillgänglig: <<http://www.val.se/val/val2014/alkon/R/rike/alderkon.html#valdalkon>>
- Valmyndigheten (2014). *Tidigare val*. (Elektronisk) Tillgänglig: <http://www.val.se/tidigare_val/> (2014-12-17)

Valmyndigheten (2014). *Valen till riksdagen, kommun- och landstingsfullmäktige den 14 september*. (Elektronisk) Tillgänglig: <http://www.val.se/val_rkl_2014/> (2014-12-17)

Studentuppsatser

Heppling, L. (2011). Parti(ska) bilder. Magisteruppsats, Södertörns högskola. Stockholm: Högskolan.

Liljefors Soffel, J. & Westin, S. (2011). Bland illvilliga och vänliga vinklar. Kandidatuppsats, Södertörns högskola. Stockholm: Högskolan.

Nelson, L. (2013). Kaffebaristan och EU-parlamentarikern. Kandidatuppsats, Linnéuniversitetet. Kalmar/Växjö: Universitetet.

Bilaga 1

Kodschema

V1. Nummer

1-...

V2. Kodare

1. Janna Ekbrant
2. Hanna Egelrud

V3. Kodningsdatum

MMDD

V4. Artikeldatum

MMDD

V5. Tidning

1. *Dagens Nyheter*
2. *Expressen*
3. *Svenska Dagbladet*
4. *Aftonbladet*

V6. Kön på reporter

1. Kvinna
2. Man
0. Ej tillämbart

V7. Kön på fotograf

1. Kvinna
2. Man
0. Ej tillämbart

V8. Placering

1. Förstasida huvudnyhet
2. Förstasida puff
3. Inuti tidningen

Text

V9. Artikeltyp

1. Reportage
2. Personporträtt
3. Intervju
4. Nyhetsartikel
5. Notis
6. Referat (t.ex. från debatt)
7. Grafik, faktabaserad, tidslinje
99. Övrigt

V10. Artikelstorlek (text och bild)

1. Heluppslag (artikeln täcker hela uppslaget)
2. Halvuppslag (artikeln täcker halva uppslaget)
3. Hellsida (artikeln täcker ungefär en hel sida)
4. Halvsida (artikeln täcker ungefär en halv sida)
5. Mellan (Artikeln är mindre än en halv sida men större än en notis)
6. Liten (notis, alltså cirka 800 tecken eller mindre, utan bild eller med en tumnagelbild)
7. Tre sidor eller mer

V11. Dominerande partiledare i texten

1. Jan Björklund
2. Gustav Fridolin
3. Göran Hägglund
4. Stefan Löfven
5. Annie Lööf
6. Fredrik Reinfeldt
7. Åsa Romson
8. Gudrun Schyman
9. Jonas Sjöstedt
10. Jimmie Åkesson
11. Går ej att utläsa dominerande partiledare

V12. Huvudaktör?

1. Ja
2. Nej

V13. Roll som aktör

1. Agerande aktör (gör eller säger något i texten)
2. Omnämnd aktör (icke-agerande, omnämns av någon i texten som inte är reportern)

V14. Nämns aktören i rubrik?

1. Ja
2. Nej

V15. Nämns Björklund med bara förnamn?

1. Ja
2. Nej
1. ej tillämpligt (om partiledaren inte förekommer alls i texten)

V16. Huvudsakligt intryck av Björklund i texten

1. positivt
2. negativt
3. neutralt
0. ej tillämbart

v17. Könsmarkör

1. ja
2. nej

v18. Tjänstetitel

v19. Social sfär

V20. Nämns Fridolin med bara förnamn?

1. Ja
2. Nej
0. ej tillämbart (om partiledaren inte förekommer alls i texten)

V21. Huvudsakligt intryck av Fridolin i texten

1. positivt
2. negativt
3. neutralt
0. ej tillämbart

v22. Könsmarkör

v23. Tjänstetitel

v24. Social sfär

V25. Nämns Hägglund med bara förnamn?

1. Ja
2. Nej
0. ej tillämbart (om partiledaren inte förekommer alls i texten)

V26. Huvudsakligt intryck av Hägglund i texten

1. positivt
2. negativt
3. neutralt
0. ej tillämbart

v27. Könsmarkör

v28. Tjänstetitel

v29. Social sfär

v30. Nämns Löfven med bara förnamn?

1. Ja
2. Nej
0. ej tillämbart (om partiledaren inte förekommer alls i texten)

v31. Intryck av Löfven

1. positivt
2. negativt
3. neutralt
0. ej tillämbart

v32. Könsmarkör

v33. Tjänstetitel

v34. Social sfär

v35. Nämns Löf med bara förnamn?

1. Ja
2. Nej

ej tillämbart (om partiledaren inte förekommer alls i texten)

v36. Intryck av Löf

1. positivt
2. negativt
3. neutralt
0. ej tillämbart

v37. Könsmarkör

v38. Tjänstetitel

v39. Social sfär

v40. Nämns Reinfeldt med bara förnamn?

1. Ja
2. Nej
0. ej tillämbart (om partiledaren inte förekommer alls i texten)

v41. Intryck av Reinfeldt

1. positivt
2. negativt
3. neutralt
0. ej tillämbart

v42. Könsmarkör

v43. Tjänstetitel

v44. Social sfär

v45. Nämns Romson med bara förnamn?

1. Ja
2. Nej
0. ej tillämbart (om partiledaren inte förekommer alls i texten)

v46. Intryck av Romson

1. positivt
2. negativt
3. neutralt
0. ej tillämbart

v47. Könsmarkör

v48. Tjänstetitel

v49. Social sfär

v50. Nämns Schyman med bara förnamn?

1. Ja
2. Nej
0. ej tillämbart (om partiledaren inte förekommer alls i texten)

v51. Intryck av Schyman

1. positivt
2. negativt
3. neutralt
0. ej tillämbart

v52. Könsmarkör

v53. Tjänstetitel

v54. Social sfär

v55. Nämns Sjöstedt med bara förnamn?

1. Ja
2. Nej
0. ej tillämbart (om partiledaren inte förekommer alls i texten)

v56. Intryck av Sjöstedt

1. positivt
2. negativt
3. neutralt
0. ej tillämbart

v57. Könsmarkör

v58. Tjänstetitel

v59. Social sfär

v60. Nämns Åkesson med bara förnamn?

1. Ja
2. Nej
0. ej tillämbart (om partiledaren inte förekommer alls i texten)

v61. Intryck av Åkesson

1. positivt

2. negativt
3. neutralt
0. ej tillämbart

v62. Könsmarkör

v63. Tjänstetitel

v64. Social sfär

V65. Huvudsakfråga (här får variabler växa fram under kodningen)

1. Ekonomi
2. Jobb/arbete
3. Skola
4. Vård
5. Skatter
6. Jämställdhet
7. Utrikes/EU
8. Interna konflikter inom partiet/politiken
9. Opinion (artiklar baserade på undersökningar, läsarundersökningar osv)
10. Bostadspolitik
11. Valrörelse
12. Vinster i välfärden
13. Miljö
14. Asyl/flyktingfrågor
15. Privatiseringar/avregleringar
16. Brott/kriminalitet
17. Främlingsfientlighet
18. Sociala frågor
19. Sport/idrott
20. Personligt/fritid
21. Kollektivtrafik/infrastruktur
22. Regeringsfrågan
23. Kultur
99. övrigt

V66. Huvudsakligt intryck av texten

1. Positivt
2. Negativt
3. Neutralt

Bild

V67. Huvudbildens storlek

1. Heluppslag (bilden täcker hela uppslaget)
2. Halvuppslag (bilden täcker halva uppslaget)
3. Helsida (bilden täcker ungefär en hel sida)
4. Halvsida (bilden täcker ungefär en halv sida)
5. Mellan (bilden är mindre än en halv sida men större än ca sex gånger sex cm)
6. Liten (mindre än ca sex gånger sex cm)
0. Ej tillämbart

V68. Största bild till artikeln?

1. ja
2. nej
0. ej tillämbart

v69. Björklund med

v70. Fridolin med

v71. Hägglund med

v72. Löfven med

v73. Lööf med

v74. Reinfeldt med

v75. Romson med

v76. Schyman med

v77. Sjöstedt med

v78. Åkesson med

V79. Huvudbildens dominerande motiv

1. Jan Björklund
2. Gustav Fridolin
3. Göran Hägglund
4. Stefan Löfven
5. Annie Lööf
6. Fredrik Reinfeldt
7. Åsa Romson
8. Gudrun Schyman
9. Jonas Sjöstedt
10. Jimmie Åkesson
11. Ingen partiledare dominerande
0. Ej tillämbart

V80. Typ av bild/miljö

1. porträtt
2. reportage

3. montage
4. arrangerad bild
5. intervju (tagen under intervjutillfälle, tv också)
6. debatt/utfrågning (tagen under debatt)
7. Privat (där partiledaren eller aktören är privat eller omedveten om fotografen)
8. Presskonferensbild
9. Turnébild (valturné, torgmöten, tågresor, möten med väljare)
10. Intern partimiljö
99. Övrigt
0. Ej tillämbart

V81. Uttryck på Björklund

1. Ler
2. Skrattar
3. Arg
4. Allvarlig
5. Neutral
6. Grimas
7. Går ej att utläsa
0. Ej tillämbart

V82. Uttryck Fridolin

V83. Uttryck Hägglund

V84. Uttryck Löfven

v85. uttryck Lööf

V86. Uttryck Reinfeldt

V87. uttryck Romson

V88. Uttryck Schyman

V89. Uttryck Sjöstedt

V90. Uttryck Åkesson

V91. Huvudsakligt intryck av bilden

1. Positivt
2. Negativt
3. Neutralt
0. Ej tillämbart

Vid fler än en bild på partiledare upprepa 67-91, med undantag för V68, i samma ordning som ovan, osv med fler bilder

Bilaga 2

Kodinstruktioner

Vid svåra fall rådgör vi med varandra.

Artikelstorlek

Material som hålltider i debatter, enkäter osv räknas **inte** till artikelstorleken

Heluppslag – i stort sett hela uppslaget. D.v.s. om det bara är en remsa längst ner som inte tillhör artikeln så räknas den huvudsakliga artikeln ändå som heluppslag.

Halvuppslag – uppslag över nedre eller övre delen av tidningen.

Helsida – artikeln täcker i stort sett hela sidan. Om bara en remsa/notis av annat material finns får det ändå tolkas som helsida.

Halvsida – i stort sett halva sidan. Om bara en remsa/notis av annat material finns får det ändå tolkas som halvsida.

Mellan – artikeln är mindre än en halv sida men större än en notis.

Liten – notis, alltså ca 800 tecken eller mindre, utan bild eller med en tumnagelbild.

Dominerande partiledare

Utgå först från rubrik, ingress och brödtext i den ordningen. Mellanrubriker och bilder kan förstärka när det är svårt att avgöra. Bilder ska annars inte tas hänsyn till, utan det är i första hand texten som ska avgöra i denna variabel. Rubrik tillsammans med ingress slår högst, därefter brödtext, därefter enbart rubrik, därefter enbart ingress. Detta för att rubrik och ingress är det första man läser. Brödtext kommer som tvåa för att det är den största textmängden och kan ge mycket utrymme.

Omnämnd/agerande aktör

Agerande är när partiledaren gör eller säger något, och då kan det också vara ett citat från en annan källa än tidningen i fråga. T.ex. "sa Löfven till TV4-Nyhetera."

Sfär

Omnämns partiledaren bara i termer kring utseende, personligt liv osv räknas det som personlig sfär, även om ramen kring artikeln är att partiledaren uppträder i egenskap av sig själv som partiledare. Är framställningen personlig eller professionell är frågan.

Intryck av partiledare

Vi får anta att det är negativt att få kritik eller framställas i konflikt och positivt att få komma till tals i sina frågor oemotsagd. Det här gäller bara partiledarna och hur de framställs, inte artikeln i helhet. Det vi ska utgå ifrån är ifall partiledaren förknippas med värdeladdade eller negativa/positiva ord i texten. Här är det själva framställningen som analyseras.

Intryck av artikeln

Här är det helheten som analyseras. Värdeladdade ord, neg/pos ord. Hur ser rubriksättningen ut? Utgå från vinklingen, hur tidningen har vinklat nyheten. Går det att vinkla på något annat sätt kan man fråga sig för att tydliggöra vilken vinkel tidningen valt.

Huvudbildens storlek och urval av den

Huvudbilden räknas som den största bilden där en partiledare är med. Det kan alltså finnas en större bild till artikeln och det frågar vi om i en variabel.

Heluppslag – i stort sett hela uppslaget. D.v.s. om det bara är en remsa längst ner som inte tillhör artikeln så räknas den huvudsakliga bilden ändå som heluppslag.

Halvuppslag – uppslag över nedre eller övre delen av tidningen.

Helsida – bilden täcker i stort sett hela sidan. Om bara en remsa/notis av annat material finns får det ändå tolkas som helsida.

Halvsida – i stort sett halva sidan. Om bara en remsa/notis av annat material finns får det ändå tolkas som halvsida.

Mellan – bilden är mindre än en halv sida men större än en notis.

Liten – en tumnagelbild, notisbild. Mindre än 6X6 cm.